

KNĚŽSKÝ CELIBÁT

IN ÆTERNUM

O K N Ě Ž S K É M C E L I B Á T Ě

Nihil obstat.

Monsg. Dr. Karel Kadlec,
censor ex offio.

Imprimatur.

Pragae, 12. Junii 1941.

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,
vicarius capitularis.

Nr. E. 8799.

M o n s. D r. J o s e f B e r a n

O KNĚŽSKÉM CELIBÁTĚ

PRAHA MCMXLI

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

Všechna práva vyhrazena.

Vytiskla Propaganda v Praze-Břevnově.

*Knížečku tuto věnuji bohoslovcům,
aby jim byla průvodcem v kněžském
životě.*

PŘEDMLUVA.

Milí bohoslovci!

Vím dobře, že většina z Vás si vyřešila již v semináři otázku celibátní kladně a uspokojivě. Z toho však neplyne, že by tento životní problém kněžský byl už pro Vás úplně vyřízen.

Nadšení a idealismus spolu s rozumovým vyrovnaním jsou velmi cenné pro sexuální život, ale nestačí.

Je třeba, aby též v ů l e byla účelnou sebevýchovou vždy víc a více ve službě Bohu ukazována.

A to je práce, celoživotní!

Nebojte se však! Nemusíme ani stále myslet na ono sebeukazňování. Kněz, který soustavně prohlubuje svůj kněžský život a nezištně a obětavě plní své povinnosti, vychovává, aniž by o tom věděl, svou vůli a vytváří pevný charakter.

Ostatní pak doplní Eucharistický Kristus a Neposkvrněná Panna, Matka a Královna kněží.

*„Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud,
sed quibus datum est... Qui potest capere capiat.“*

Mat. 19, 11 a 12

ÚVODEM

1. K správnému pochopení kněžské osobnosti ^{Celibát a povolání} třeba znáti též podstatu kněžského celibátu, neboť jedině na základě jeho závaznosti a ve světle jeho idee lze cele vystihnouti plnost osobnosti kněze. Také nutnost povolání je odůvodněna právě závazností celibátu, poněvadž celibát, podle Stockumse »tvoří něco mimořádného, jakýsi mimořádný poměr, k němuž není každý uschopněn, tím méně zavázán«. ¹⁾ Kdo tedy není Bohem povolán ke stavu kněžskému, ten také jen stěží přijme a ponese jeho celibátu kněžského, a právě celibát to bývá, jenž nepovolané dělá nejnešťastnějšími a pro církve nejosudnějšími.

2. Že pak smysl a pochopení pro celibát skutečně souvisí s milostí povolání plyne i z ustanovení církve, podle něhož jsou ke svěcení připouštěni jinoši jen ve věku dospělém. ²⁾ Většina z nich nebude mít ovšem ještě velkých zkušeností životních, ³⁾ ale všichni musí již být tak dalece dospělí a zralí, aby pochopili, jakou povinnost na sebe berou. ⁴⁾

3. I na to nesmí být zapomínáno, že jestliže ^{Dobrovolnost celibátu} povolání je s hlediska morálky radou, ⁵⁾ celibát je závazkem přejímaným úplně dobrovolně.

Pius XI. v encyklice o kněžství významně praví:⁶⁾ »Jeť vzácnou podívanou a zasluhuje žhavého obdivu to, co se často přihází v katolické Církvi: vidáme mladistvé levity, kteří — dříve než přijmou svěcení na podjáhny, to jest dříve než se zcela oddají Boží službě a Boží poctě — sami od sebe a rádi slibují, že se odřeknou radostí a útěchy, jichž by mohli býti účastni čestně v jiném stavu životním. Díme: sami od sebe a rádi; je sice pravda, že jakmile přijali svěcení, nesmějí již vstoupiti v pozemský sňatek, nic však jich nenutí, žádný zákon a žádná moc, aby přistoupili k přijetí posvátného úřadu, nýbrž každý přistupuje ze své vlastní vůle.«⁷⁾

¹⁾ Stockums, »Der Beruf zum Priestertum«. Herder, 1934, str. 227: »Der Zölibat, der innerhalb der lateinischen Kirche als *conditio sine qua non* mit dem Priestertume verbunden ist, stellt an sich etwas Ausserordentliches, ein Ausnahmeverhältniss dar, zu dem nicht jeder geeignet, geschweige denn verpflichtet ist.«

²⁾ Can. 974 § 1. č. 3. předpisuje *ad liceitatem ordinationis aetatem canonicam*, a can. 975 stanoví: *Subdiaconatus ne conferatur ante annum vicesimum primum completum: diaconatus ante vicesimum secundum completum; presbyteratus ante vicesimum quartum completum.*

³⁾ Novák F. X., »Některé naše kněžské problémy«, str. 287 vhodně píše: »Mezi nejstinnější stránky kněžského celibátu se počítá, že ti, kteří se k němu doživotně zavazují, činí tak v letech poměrně ještě mladých, nezkušených, ne-li »hloupých«. »Odložit svěcení« volá se pořád úsilovněji s jisté strany, »světit na kněze až po třicátém, čtyřicátém roce«. Ale který stát bere k vojsku své budoucí vojíny, ano důstojníky po třicátém, čtyřicátém roce? A kdyby je na krásně ještě i po těchto

letech chtěl k vojsku odváděti, kolik by se mu jich přihlásilo? a kolik opravdu k tomu stavu způsobilých? I kněz je vojínem, důstojníkem ve vojště Kristově.« A v dalším případně odůvodňuje, proč nelze odkládat svěcení na pozdější léta: »Čím vyšší, exklusivnější stav, tím skořeji obírá jej sobě člověk, tím skořeji obírá on sobě člověka, aby s ním plně srostl, aby mu náležel takorčka tělem i duší, vůlí i srdcem, silami svými, ale i náklonnostmi a láskou ...« Sr. též brožurku P. Storka T. J. Kněžský celibát. Životem č. 59, str. 8. »Ví Církev, co činí?«

⁴⁾ I v tom dlužno uznat a pochválit rozumnost církevní praxe, že ač již od udělení tonsury klerikové jsou seznamováni s povinnostmi celibátu, přec ještě před svěcením na podjáhny — když už jsou 21letí — biskup, jim dává na rozmyšlenou: »Filii dilectissimi, ad sacrum Subdiaconatus ordinem promovendi, iterum atque iterum considerare debetis attente, quod onus hodie ultro appetitis. Hactenus enim liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad saecularia vota transire ...« Tuto admonici činí biskup jen klerikům světským. Řeholníci totiž již musí míti složené sliby (can. 995 § 1) a proto nejsou »hactenus liberi«.

⁵⁾ To znamená, že jinoch, který se cítí povolán ke stavu duchovnímu, není pod hříchem zavázán sklonu toho následovati.

⁶⁾ České vydání od Dr. B. Vaška, Olomouc 1936, str. 24, č. 52.

⁷⁾ Encyklika poukazuje na can. 971, jenž zní: *Nefas est quemquam, quovis modo, ob quamlibet rationem, ad statum clericalem cogere, vel canonice idoneum avertere.* Srov. pozn. 3. Srv. co píše F. X. Novák u. sp. str. 181: »Dvě věci se mne vždy dotkly jak urážka a za obě jsem se v srdci vždy styděl: když mne nazývali úředníkem, placeným služebníkem víry; a když mi mluvili, že jsem nuceným celibátníkem. Já sice s díkem k Bohu jedl jsem a jím chléb, který mi skýtá oltář, mé kněžské povolání. Leč pro ten chléb jsem

se knězem nestal nikdy, i kdyby doslovně desetkrát, ba stokrát byl lehčím, než v pravdě jest. A rovněž jsem se jako kněz zavázal žítí v panictví, které přikazuje církev, ale nikoliv poněvadž je přikazuje. Z vlastní vůle objal jsem kříž, který mi v panictví skrze církev nabídl Bůh. Pro mne celibát nikdy nebyl »nuceným«.

I. IDEA KNĚŽSKÉHO CELIBÁTU.

4. Je dvojí zákon v naší přirozenosti lidské. Dvojí
zákon
Skutečnost tuto vyjádřil klasickým způsobem sv. Pavel,⁸⁾ k jehož autoritě je nutno častěji se odvolávat v otázce celibátní. Disharmonie jakási, jakési rozpoltění, se v nás projevuje v důsledku porušení původní dokonalosti. A jestliže týž Pavel sám nařiká: »Já nešťastný člověk, kdo mne vysvobodí z těla smrti této?«,⁹⁾ pak si také sám odpovídá ve verši následujícím.¹⁰⁾ Ano, milost Boží je onen prostředek, jímž možno při úsilovné vlastní snaze dosíci určitého vyrovnaní a zharmonisování obojího zákona, což potvrdil sám Pán náš, když Pavlovi na trojí prosbu, aby jej zbavil »ostnu pro tělo« odpověděl: »Postačí tobě milost má.«¹¹⁾

5. S pomocí Boží je tedy člověk schopen při- Zdrženlivost
bližiti se ke stupni původní dokonalosti, a praví-li Pavel: »Ti pak, kdož jsou Kristovi, ukřižovali tělo své s vášněmi a náruživostmi,«¹²⁾ pak tím doporučuje, ano i ukládá cvičení ve zdrženlivosti. Nezřízenost žádostivosti těla spočívá právě v tom, že se bouří proti rozumu, t. j. proti tomu, co rozum uznává za lepší a správnější, a zdrženlivost tuto bouři zeslabuje a rozumu dopomáhá k uplatnění. Čím je habitus zdrženlivosti u někoho trvalejší a hlubší, tím je vliv její též mocnější, ba tím snáze a bezpečněji zamezí se i rozbouření žádostivosti, která je tak znenáhla uváděna v koleje zřízenosti. Je tedy cílem

zdrženlivosti, o níž zde mluvíme, pomoci člověku k dosažení Bohem mu určené důstojnosti.

Lidská
důstojnost

6. Člověk totiž jako bytost rozumná, rozumem obdařená, právě tím vyniká nad tvorstvo nerozumné, že může ovládat nižší stránky své přirozenosti a že může dopomoci tak rozumu, aby byl »pánem v domě«. Čím je nadvláda duše nad tělem, rozumu nad smyslností větší a všestrannější, tím zvýší se a rozroste se i lidská důstojnost, která byla zvlášť povznešena vtělením Syna Božího, neboť Bůh — člověk lidskou přirozenost učinil účastnu přirozenosti Božské. Z tohoto speciálního důvodu dogmatem incarnationis opřeného nabývá též výzva k zdrženlivosti habitualiter osvojené zvláštního významu, jak potvrdil sv. Lev známým výrokiem: »Agnosce, o Christiane dignitatem tuam: et divinae consors factus naturae, noli in veterem vilitatem generi conversatione redire.«¹³⁾

Podstata
kněžského
celibátu

7. Rozumnou zdrženlivostí a ukázněností tedy vrátit lidské přirozenosti důstojnost, je povinností každého člověka, tím spíše ovšem kněze, a právě na této povinnosti se zakládá i celibátní zákon, neboť celibát, jak jméno naznačuje,¹⁴⁾ je zřeknutí se přirozeného práva na život manželský,¹⁵⁾ a v podstatě své spočívá v dokonalém vzdání se všeho dovoleného i nedovoleného v po-
hlavním životě.¹⁶⁾ Není tedy kněžský celibát jen jakési rozhodnutí se pro stav svobodný, pro bezženství, nýbrž je zaslíbením úplné a trvalé čistoty těla i duše, takže každý i pouze interní hřích contra sextum je specificky zvláštní svatokrádeží.¹⁷⁾

8. Celibát v jeho podstatě jako radu doporučil sám Spasitel, když řekl: »Jsou panicové, kteří se sami oddali panictví pro království nebeské.«¹⁸⁾ Sv. Otec v encyklice o kněžství praví: »Tímto předpisem zákona se však nečiní nic jiného, než že se zdůrazňuje jistý — abych tak řekl — požadavek, jenž vyplývá z evangelia a z kázání apoštolů.«¹⁹⁾ A jako Pán Ježíš dodal: »Ne všichni chápou slovo to, nýbrž kterým jest to dáno,«²⁰⁾ tak i sv. Pavel, když doporučoval celibát²¹⁾ napsal: »... ale každý má od Boha dar vlastní,²²⁾ jeden tak, druhý onak ... V příčině panictví však nemám příkazu Páně, ale radu dávám, jako takový, jenž jsem došel milosrdenství od Pána, abych byl spolehlivým rádčem.«²³⁾

9. Ovšem celibát nesmíme posuzovati jen po negativní jeho stránce. V duši kněžské nesmí býti prázdnota. To, čeho se z lásky k Bohu kněz zřekl, »štěstí« manželského a rodinného života, to musí býti v duši jeho nahrazeno a vyplněno něčím jiným. Srdce lidské musí milovati, a láska ta je tím více oblažuje, čím více je zbavena egoismu, čím více je prosycena idealismem. Proto srdce kněžské musí milovati, a to tak, jak miloval Kristus, který směl v důsledku své lásky prohlásit přikázání lásky za hlavní a nejdůležitější, jak miloval Jan, když stále napomínal: »Miláckové moji, milujte se navzájem,«²⁴⁾ a jak miloval Pavel, jenž svou velepíseň lásky vměstnal v překrásnou 13. kap. I. listu ke Korintským. Tato láska musí prýštit z nadpřirozené lásky k Bohu, a k Bohu se jako ke svému zřídлу

Positivní
stránka
celibátu

vracet, aby mohla pozitivně utvrzovat, co negativně celibát vyžaduje. S tím pochopitelně souvisí i pozitivní pěstění nadpřirozené milosti a všech ostatních duchovních hodnot, zejména čistoty.²⁵⁾

**Hluboký
smysl
celibátu** 10. Stockums odvozuje hluboký smysl celibátu z idee Pavlovy o bezúhonnosti Církve,²⁶⁾ kterážto bezúhonnost plyne z panictví samého Krista, jehož je Církev mystickým tělem. »Co by si mohla panická církev více přát, než panické kněžství, co více než panické nástupce božského panického velekněze?«²⁷⁾ A má-li být kněz plně knězem, pak je třeba, aby žil nerozdělen, zcela pro Krista²⁸⁾ a Církev. Proto rozvinutí všech schopností ve službě úřadu učitelského, kněžského a pastýřského je podmíněno a podporováno jedině celibátem.²⁹⁾

**Celibát
a panictví** 11. Sv. Jeronym praví v epištole 48, 21: »Christus virgo, virgo Maria, utrique sexui dedicaverunt principia, Apostoli, vel virgines, vel post nuptias continentes. Episcopi, presbyteri, diaconi, aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certe post sacerdotium in aeternum pudici.«³⁰⁾ Tedy vel virgines, vel post sacerdotium in aeternum pudici. Je jisté, že panictví po celou dobu přípravy na kněžství zachovávané a pěstěné, je také nejlepší přípravou na zachovávaní celibátu, ale podle kanonického práva to není conditio sine qua non před svěcením na kněze. A jestliže Pius XI. v encyklice jubilejní³¹⁾ k výročí sv. Augustina jistě s určitým úmyslem citoval slova jeho: »Quamdiu hic vivitur, sic est. Sic et

nos, qui senuimus in ista militia, minores quidem hostes habemus. Sed tamen habemus. Fatigati sunt . . . per aetatem. Sed etiam fatigati non cessant qualibuscunque motibus infestare senectutis quietem,« pak to byla u sv. Augustina ozvěna dřívějšího života,³²⁾ u jiných³³⁾ naproti tomu to může býti zjev zcela normálního průběhu sexuálního života.³⁴⁾

⁸⁾ K Řím. 7, vv. 21—25: V. 21. Shledávám tedy v sobě pravidlo, že když chci činiti dobré, jest při mně zlé. — V. 22. Libuji si totiž v zákoně Božím podle člověka vnitřního, — v. 23. ale vidím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu myslí mé a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. — V. 24. Já nešťastný člověk. Kdo mne vysvobodí z těla smrti této? — V. 25. Díky Bohu skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Nuže tedy, já sám myslí sloužím zákonu Božímu, tělem však zákonu hříchu.« — Srov. vv. 13—20 téže kap. — Podle dr. Sýkory v pozn. k vv. 22—23 »zákonem, který vidí v údech svých, a zákonem hříchu, jenž jest v údech jeho,« rozumí podobně jako hříchem v k. 6, 14. zlou žádostivost. Sr. též Gal. 5, 17: »Neboť tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu.«

⁹⁾ Ibid. v. 24.

¹⁰⁾ Verš 25. — Sýkora verš tento vykládá: »Podle Vulgaty a některých rukopisů řeckých i latinských bylo by čísti: *Χάρις τοῦ Θεοῦ* t. j. milost Boží skrze Ježíše Krista. Odpovídal by tedy sv. Pavel přímo na otázku v. 24: Kdo mne osvobodí . . . ? Milost Boží . . . Podle jiných však a to starších rukopisů v. 25. zní *Χάρις τῷ Θεῷ*, takže nutno překládati »díky Bohu«, a v. 24. by byl ve v. 25. zodpověděn nepřímou, ovšem smysl zůstává stejný, byla to vždy milost, která jej vysvobodila.

¹¹⁾ V 2. Kor. 12, 7—10. — Sv. Augustin výslovně vztahuje »osten pro tělo« (Vulg. má »osten těla«) na žá-

dostivost, podobně i jiní exegeté. Sýkora v pozn. k tomuto v. píše: t. j. nějaký bolestivý neduh tělesný (nikoli pokušení k chlípnosti); častější je však výklad o *concupiscentia carnis*.

¹²⁾ Gal. 5, 24.

¹³⁾ Sermo 1 de Nativ. Dom. P. L. 54, 192.

¹⁴⁾ Celibát, lat. *caelibatus* z lat. *caelebs* — bezženy.

¹⁵⁾ Srov. *cann.* 1072, 2388 § 1. 188 n. 5.

¹⁶⁾ Can. 132 výslovně obě tyto složky celibátu vyjadřuje: *Clerici in maioribus constitui a nuptiis arcentur et servandae castitatis obligatione ita tenentur, ut contra eadem peccantes sacrilegii quoque, rei sint, salvo praescripto can. 124 § 1 (o vynuceném svěcení).*

¹⁷⁾ Srov. zakončení uv. can. 132 § 1. v pozn. předch. — Pejška, *Církevní právo II. Hierarchický řád církevní*, Praha 1937, str. 51 v č. 70 zastává názor, že svatokrádež spáchaná porušením celibátu je svatokrádež osobní (*sacrilegium personale*) a ne věcná (*reale*), a odůvodňuje svůj názor tím, že kněžský celibát má svůj zdroj ne ve slibu dokonalé čistoty, jak někteří se mylně domnívali, nýbrž v církevním příkazu. Moralisté považují porušení celibátu hříchem *contra sextum* za *violatio personae sacrae*, tedy *sacrilegium personale*.

¹⁸⁾ Mat. 19, 12.

¹⁹⁾ Překlad Dr. Vaška, str. 22, č. 49. Srov. i č. 48. na téže str., kde sv. Otec mluví o čistotě kněží před Kristem, tedy ve St. Zákoně.

²⁰⁾ Mat. 19, 12. Srov. spis Dr. Josef Dillersberger: *Wer es fassen kann ... Gedanken über Jungfräulichkeit und Zölibat aus Schrift und Liturgie*. Svaz. 1. sbírky *Bücher der Geisteserneuerung*, Pustet, Salzburg, 19.

²¹⁾ Sám dodržoval panictví, srov. 1. Kor. 7, 7.

²²⁾ 1. Kor. 7, v. 7 na začátku píše: »Neboť přeji si, aby všichni lidé byli jako jsem já.«

²³⁾ 1. Kor. 7, 25.

²⁴⁾ 1. Jan 4, 7. Srv. i 2, 7; 3, 10—23 a jinde.

²⁵⁾ Srov. na př. Novák, Kněžské problémy, str. 290 a nn. - Stockums, u. m. str. 233 považuje za pozitivní stránku celibátu: eine Erhebung des Geistes in die Sphäre des Göttlichen und eine Weihe der Person an den ungeteilten Dienst Gottes.« — Sr. Bertram, u. m. str. 71 a nn. Erunt sicut angeli.

²⁶⁾ Srv. Ef. 5, 27: »aby sám sobě představil církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná.«

²⁷⁾ U. m. str. 235: »Was könnte aber eine jungfräuliche Kirche mehr wünschen, als ein jungfräuliches Priestertum, was mehr als jungfräuliche Nachfolger eines göttlichjungfräulichen Hohenpriesters?«

²⁸⁾ Srv. I. Kor. 7, 32: »Přeji si však, abyste byli bez starosti. Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by se zalíbil Pánu. — V. 33. Kdo však se oženil, stará se o věci světské, kterak by se zalíbil ženě, a jest rozdělen.« — Srv. LTK, svz. X., heslo Zölibat, A. Scharnagl, kol. 1087.

²⁹⁾ Velmi pěkně praví F. X. Novák, uv. m. sp., str. 197: »Manželství jest nejsilnější pouto vízící člověka k člověku. Celibát církevní jest nejsilnější pouto vízící duši k Bohu.«

³⁰⁾ MPL. 22, 510. — O panictví Ježíšově srv. B. Bartmann, Jesus Christus unser Heiland und König (Paderborn 1926) str. 287—295.

³¹⁾ Encyklika Pia XI. »Ad salutem humani generis« ze dne 20. dubna 1930. Slova citována jsou (Acta S. Sedis 1930 p. 233/224) z řeči jeho 128, c. 9—10, nn. 11—12.

³²⁾ Srv. Sv. Jeronym, Ep. 22. (z r. 384) ad Eustochium de custodia virginitatis. MPL. 22, 398.

³³⁾ Srv. stáří sv. Alfonse. P. Karl Dilgskron C. SS. R. »Leben des hl. Bischofs u. Kirchenlehrers Alfonsus Maria de Liguori, II Bd. Pustet, Regensburg, 1887, str. 473. píše: »... es war kein Laster, das ihn nicht irgendwie gereizt hätte, selbst Sinnlichkeit und Fleischeslust überfielen ihn, obwohl er welk und abgestorben eher

einer Leiche, als einem Menschen glich. — »Ich bin 88 Jahre alt«, klagte er eines Tages, »und das Feuer meiner Jugend ist noch nicht erloschen.«

³⁴⁾ To potvrzuje i známý fakt, že osoby pohlavně čisté žijící mají častokráte hodně nečisté sny. Srv. co praví o tom sv. Augustin v *Confessiones*, lib. 10, hl. 30, již ve vyd. Wangnereckově, Turin, Marietti, 1913, str. 380 je dán nadpis: *Confitetur se turpibus imaginibus vigilantem quidem non moveri, dormientem tamen illudi, oratque ab hoc malo liberari.*

12. K plnému pochopení otázky kněžského celibátu je třeba si uvědomiti též základní poznatky z pohlavního života muže. Podkladem pohlavního života je pohlavní pud. Tento pud je sám sebou něčím dobrým,³⁵⁾ neboť je vložen do lidské přirozenosti Tvůrcem samým, a Genese výslovně zdůrazňuje, že všechna díla stvoření byla dobrá.³⁶⁾ Není také jen následným zjevem porušenosti zaviněné v lidské přirozenosti hříchem dědičným. I prvním lidem byl dán v ráji ještě před hříchem.³⁷⁾ Následek hříchu dědičného je pouze nezřízenost a nevyrovnanost tohoto pudu. Spočívá pak pud pohlavní³⁸⁾ ve zvláštním uschopnění reagovati na pohlavní podráždění neb je spontanně podněcovati. Sexuelní funkce jsou většinou podmíněny činností příslušného svalstva vyvolanou podrážděním sexuálního nervstva. Toto podráždění je prožíváno ve vědomí jako pocit rozkoše, vyvolaná pak ona činnost je větším dílem původu reflexního, proto se vymyká bezprostřednímu vlivu vůle.

13. I zvířata mají pud pohlavní, ale poněvadž jsou tvory nerozumnými, je u nich tento pud — jako všechny ostatní pudy — slepý, a musí být u nich dresurou nahrazeno to, co u člověka má vykonávati rozum. V tom spočívá podstata rozdílu pohlavního života u člověka a zvířete.³⁹⁾ Nad to však u člověka sexuální život zasahuje i do tvoření jeho osobnosti.⁴⁰⁾ Dává mu víc než pouhou schopnost rozmnožovací. Ovlivňuje moc-

Pohlavní
pud

Sexuální
život

ně rozvoj všech jeho mohutností, ba může se stát člověku buď požehnáním anebo kletbou. Záleží všechno na tom, jak dalece duše uplatňuje vyšší své stránky.

Sexus, eros
láska

14. Nutno totiž přesně rozlišovati lásku od pohlavnosti. V moderní psychologii a pedagogice dělají rozdíl mezi sexus, eros a láskou.⁴¹⁾ Sexus je výraz pro pohlavní lásku, tedy lásku smyslnou, eros značí lásku smyslovou, láska pak lásku duchovou, pokud je úkonem vůle. Sexus je tedy vyvolán podrážděním pohlavním, eros smyslovým vznícením vyvolaným percepcí smyslové krásy v oblasti estetismu,⁴²⁾ láska v pravém slova smyslu pak je úkon eminentně duševní, vyvolaný duchovní dokonalostí bytosti milované.⁴³⁾ Eros a erotika pochopitelně mohou podněcovat sexus,⁴⁴⁾ láska pak má za úkol eros i sexus usměrňovat. Jakmile se sexus vymaní z vlivu lásky a strhne i eros do svého víru, pak člověk klesá na pudového tvora živočišného.⁴⁵⁾

Sexuálnost
a pohlaví

15. Dále není bez významu otázka poměru pohlaví k sexuálnosti, totiž zda je sexuálnost silnější neb mocnější u muže či u ženy. Při řešení této otázky se vychází z rozlišení dvojí stránky, jíž se projevuje činnost pudu pohlavního, kontrektace t. j. sblížení se s druhým pohlavím a detumescence t. j. uvolnění pohlavního nabití.⁴⁶⁾ Weininger⁴⁷⁾ tvrdí, že sexuálnější je žena, poněvadž u ženy je v pudu pohlavním hlavní složkou činnosti kontrektace, kdežto u muže kontrektace je pouhým prostředkem k detumescenci.⁴⁸⁾ Ti, kdož muži přičítají větší sexuálnost, odůvod-

ňují své tvrzení silnější aktivností a výbojností jeho pohlavnosti,⁴⁹⁾ ale přihlédne-li se k biologickým podmínkám pohlavního života muže a ženy, pak shledáváme, jak praví Dr. Chalupný,⁵⁰⁾ že je pohlavní život ženy i kvantitativně i kvalitativně bohatší a pestřejší.⁵¹⁾

16. Nebojím se uvést jako nepřímý důkaz větší pohlavnosti u ženy onen lékařsky dokázaný zjev,⁵²⁾ že u ženy je s t u d vyvinutější a komplikovanější, než u muže. Jestliže Tvůrce sám jediné člověku⁵³⁾ vložil do přirozenosti jako ochrannou zbraň proti výstřednostem pudu pohlavního stud, pak bylo třeba právě ženu více chránit větším vystupňováním studu, aby se spíše uchránila upřílišnění v úsilí o kontrektaci, k níž je fyziologicky více založena, a aby též lépe usměrňovala styk pohlavní, jehož následky jsou pro ni po stránce biologické trvalejší.⁵⁴⁾

17. Snad by mohla přispět k dořešení větší neb menší sexuální u různých pohlaví i otázka vlivu fantasie na sexualitu, ať fantasií myslíme pouhou obrazivostí, uchovávací vněmy a dojmy percipované, anebo jí rozumíme obrazotvornost, nové celky tvořící a kombinující. Co všechno nezavinily četba románů nezdravou erotikou prosáklých a divadelní představení i filmy stejného rázu.⁵⁵⁾ A jestliže sv. Jan prohlašuje (1. ep. 2, 16), že omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, pak slovy těmi jen dokládá tvrzení fyziologů a psychiatrů.⁵⁶⁾ Vněmy zrakové a hmatové nejvíce, ale často i vněmy sluchové a čichové

Stud

Sexualita
a fantasie

zůstávají ve vědomí jako dojmy a zapůsobí i na fantasií, která je buď prostě jen přijímá, nebo zpracovává.

Sexuálnost
a temperament

18. I temperament má určitý vztah k sexualitě, a to rozdílností receptce a reakce nervové, a různého stupně vášnivosti a nárůživosti.⁵⁷⁾ Ostatně i různá činnost fantasiie u různých temperamentů různě se projevující, musí přijít v úvahu. Celkem řečeno, pohlavnost je u sanguinika zeslabována vrozenou povrchností a nestálostí, zato u melancholika je zesilována jeho temperamentu vlastní hloubavostí a rozbíravostí.⁵⁸⁾ A jestliže cholerik svou impulsivností a agresivností se dá snadno strhnout i v pohlavním životě k bezohlednosti, bezcitnosti a brutálnosti, flegmatik, inklinující značně k požívačnosti, libuje si ve vychutnávání pohlavní rozkoše, a jediným, mnohdy záchranným regulativem je mu strach před námahou a sklon k pohodlnosti.⁵⁹⁾

Sexuálnost
a charakter

19. V důsledku toho i při tvoření povahy a upevnění charakteru hraje sexuálnost důležitou úlohu. Charakter je radicaliter závislý na síle vůle. Čím silnější vůle, tím pevnější charakter. Mluvíme pak o síle vůle, jestliže nejsme hříčkou nálad a chtíčů, ale dovedeme v pravý čas říci si kategorickým imperativem »ano« nebo »ne«. A právě kategorickým »ne« se projevuje síla vůle co nejzřejměji, hlavně u muže se zvýšenou pohlavní aktivitou. Proto důslednou výchovou k pohlavní ukázněnosti — a ta není zdraví škodlivá, jak bude pověděno později — roste i charakter muže, a naopak většina nezří-

zeností v sexuálním životě, zaviněných slabostí vůle, jsou známkou i slabosti a ubohosti charakteru.⁶⁰⁾

20. Nejsmutnější kapitolou ve spisech pedagogů a lékařů jsou sexuální zvrácenosti. Podle Adlera⁶¹⁾ lze je rozlišiti ve dvě velké skupiny, *perversiones in actu* a *perversiones in objecto*.⁶²⁾ Zvláštní zmínky zasluhuje *päderastie*, jež patří ke skupině homosexualit.⁶³⁾ Je osudné, že mnohde bývá tato neřest omlouvána poukazováním na t. zv. »platonickou« lásku.⁶⁴⁾ Také »vrozeností« a »nevyлéčitelností« její bylo bojováno za odstranění dosud platných trestních opatření.⁶⁵⁾ Moderní sexuologie dívá se na homosexualitu a tím i *päderastii* kritičtěji, a připouští i homosexualitu získanou a vyléčitelnou,⁶⁶⁾ proto zastává i imputabilitu a responsabilitu homosexuálních i jejich trestuhodnost, jež je tím větší, čím mladší a nevinější byl partner svedený.⁶⁷⁾

Sexuální
zvrácenosti

³⁵⁾ F. X. Novák, *Problémy*, str. 241 píše: »Netřeba tedy všechno, co jakkoliv s tím pudem souvisí, do říše nízkosti, zvířecosti, ne-li věčného zatracení odkazovati. Patříme-li k posledním cílům pudu pohlavního, jehož též Bůh nejvyšší svatý tvůrcem jest, jsou cíle ty mravné.«

³⁶⁾ Srv. Genesis 1, 27, 28 a 31a hl. 2, 18, 20b—25. Viz též Sv. Tomáš I. Q. 98, art. 2 a q. 99, art. 2.

³⁷⁾ Genesis 1. v. 28: »Požehnal jim též Bůh, řka: »Rostte a množte se, naplňte zemi ...«

³⁸⁾ Srv. *Lexikon der Pädagogik der Gegenwart*, II, str. 954.

³⁹⁾ Srv. P. Met. Habáň, *Sexuální problém*, Brno 1938, předmluva ke 3. vydání, str. 11.

40) Mimoto další rozdíl je ten, že u živočišstva se pud pohlavní ozývá jen v určitých dobách, kdežto u člověka je činný stále. — Fysiologicky je pohlavně život podmíněn sekrecí pohlavních žláz (ovarium u pohlaví ženského, varle u mužského), které nevylučují jen plodné prvky (vajíčka a spermie), nýbrž i jiné látky, (Srv. Habáň u. sp. str. 28. pozn. 12), které »přecházejí do krve a ta je roznáší po celém těle; zvláště účinnými jeví se tyto na nervový systém, jež činí vnímavější pro podněty související s rozvojem sexuálních pochodů.« (Hygie, Sexuální život a jeho nedostatky, Praha, 1937, str. 17.)

41) Srv. »Liebe, Eros, Sexus,« Eine Studie über das menschliche Leben von Mina Weber, Habelschwerdt, 1930, zejména str. 63 a nn. — Habáň, u. sp. zejména str. 35 a nn. — F. X. Novák, Problémy, str. 241 a nn.

42) Weberová, str. 61: »Der Eros ist also die Bewegung zur sinnhaften Schönheit der beiden Geschlechter, beginnt mit dem sinnlichen Wohlgefallen und zielt auf die seelische Vereinigung, wie wir es auch in der Zeit der Pubertät wahrnehmen können, wo die Naturgewalt des Sexus noch schlummert oder noch nicht durch Missbrauch entfacht ist.« — Srv. Habáň, str. 44: Estetická stránka erotu. Též na obálce, kde praví: »Eros je duševní estetická láska k oživenému tělu, na němž se odráží duše a její dílo.« — Proto se liší eros ve vlastním slova smyslu od lásky k předmětům umělecky a esteticky hodnotným, neboť tato láska znamená záchvív nad krásou (ve hmotě neživé vyjádřenou), v erotu je to (však) láska k živé krásě, k lidskému tělu, na němž vyzařuje duše« (Habáň, 47. pozn. 26.)

43) Srv. Novák u. sp. str. 248 a nn. Na str. 250 praví: »Nedá se tedy mysliti idealismus bez lásky. Ano jsou to prakticky totožné pojmy, žítí ideálně a milovati. Ale naopak, kde nelze mluvit o idealismu, kde končí člověk ve vyšším významu, tam nelze mluvit ani o lásce, tam končí onen vyšší stav duše (ne těla), »l á s k a«.

44) Lexikon der Pädag. der Gegenwart, II. str. 954: »Die von der Kraft des Gemütes getragene Liebesstim-
mung wird, besonders wenn sie mit Zärtlichkeitsbe-
dürfnis und mit Erhöhung der Sensibilität (Lebendig-
keit der Sinnestätigkeit) verbunden ist, leicht zum
Ausgangspunkt für das Aufwallen sexueller Regungen;
so ist die Erotik der Sexualität vorgelagert.« Srv. Ha-
báň, str. 49, pozn. 28.

45) Není bez zajímavosti, že v poslední době — snad
vlivem individualismu psychologického školy Adlerovy
— Srv. Habáň str. 55 a 58 v pozn. 32 — se pohlavní
zvrácenosti hledí vysvětlit právě nedostatkem duchov-
ní lásky eros a sexus usměrňující. Prof. Pende (Le de-
bolezze di costituzione, Roma 1928, str. 178 a nn.) vý-
slovně tvrdí, že jakékoliv nepřirozené užívání sexuální
činnosti je zaviňováno tím, že nedošlo v pravý čas
k spojení a sjednocení tělesné (biologické) funkce do-
spívajícího sexu (impuls somatický) s funkcí duševní.

46) Dr. Karel Černocký, »Psychologie dětství«, Pře-
rov 1936, str. 59 vykládá pojmy kontrektace a detumes-
cence s širšího hlediska, když píše: »... složky, sty-
kovou či erotickou (kontrektační) a ukáživou či sexuál-
ní (detumecenční ...«)

47) Weininger Otto, Geschlecht und Charakter, 6. vyd.
Wien und Leipzig 1905, str. 106 a nn. — V Herdrově
Slov., svz. 12, str. 816 se o Weiningerovi praví: »gab eine
die Frau entwertende Geschlechterpsychologie
und Geschlechtermetaphysik«. Na přehnané a zkreslené
názory Weiningerovy upozorňuje výstižně Kolnai Aurel
»Sexualethik«, Paderborn 1930, jenž výslovně o něm
píše, že jeho líčení »die Spuren des Hasses gegen das
Weibliche trägt« (str. 104, pozn. 1.), anebo: »Aus sei-
nem Hasz heraus sieht Weininger scharf, zugleich
zwingt ihn aber der Hasz zu wüster Konstruktion und
diese wieder verängt seinen Blick« (str. 110, v pozn. 3.),
a na str. 121, pozn. 1.: »Freilich schaut Weininger auch
hier nur durch die Haszbrille.«

48) Hynie, u. sp. str. 160 také praví: »Tělesná stránka

pohlavního pudu u muže je přece jen v první řadě potřeba vyprazdňovací.»

⁴⁹⁾ Sv. Tomáš to vyjádřil: *in generatione tota virtus activa est ex parte maris, et passio ex parte feminae*: I, q. 115, art. 2, ad 3., III, 32, 4 *in corpore*, III, 67, 4. d 3. — Srv. III, 32, 4 ad 2. — Weberová, u. sp. str. 110 a nn. odvozuje podle Stickera (*Geschlechtsleben und Fortpflanzung vom Standpunkte des Arztes*, Gladbach 1916), že »aus den biologischen Tatsachen (totiž, že u muže se denně vytvoří 200—500 milionů tělísek spermatu, což činí ročně 50—100 miliard, kdežto u ženy pouze 5.000 vajíček ročně) sich ganz naturgemäsz der relativ gröszere Geschlechtstrieb des Mannes als derjenige der Frau ... erklärt,« ale tento rozdíl v produkci zárodečných prvků má v podstatě jiný důvod. Tvůrce sám nadprodukcí zárodečných buněk mužských jistě zamýšlel určitě umožniti oplodnění lépe chráněných vajíček. A tato nadprodukce by jediné biologicky vysvětlila tvrzení, uvedené svrchu v čís. 15. a v pozn. 48, neboť biologicky odůvodňuje větší potřebu vyprazdňovací u muže. Biologie naopak spíše dokazuje kvantitativně i kvalitativně bohatší život pohlavní u ženy než muže (srov. pozn. násled.) Ostatně, kdo by ve větší sexuálnosti ženy než muže spatřoval důvod pro její méněcenění, ten by nepochopil veliký úkol ženy — matky — pro lidstvo. Naproti tomu všechny ty až směšné snahy dokazovat menší sexualitu ženy prozrazují upřílišněnost nezdravé emancipace. Stačí přec vzpomenout slov Písma: »A viděl Bůh všecko, co byl učinil, a bylo to velmi dobré.« (Genes. 1, 31.)

⁵⁰⁾ Chalupný Emanuel, »Vývoj lidské společnosti.« Praha 1935, str. 187: Biologické úkony, směřující k zachování jednotlivce (dýchání, trávení, oběh krve, atd.) jsou u obou pohlaví stejné; ale biologické úkony, směřující k zachování a rozmnožování společnosti, jsou u každého pohlaví jiné a zasahují v život jejich rozdílně značně, jak kvalitou, tak kvantitou. Kvantitativní rozdíl je zvláště nápadný. Minimální účast mužova na vzniku

dítka trvá krátkou chvíli, potřebou k vykonání soulože, a nedotýká se hlouběji normálního jeho stavu tělesného; naproti tomu minimální doba nutná k účasti ženy na témž aktu trvá půl druhého roku (těhotnost, porod a kojení novorozence) a zasahuje v tělesný stav její hluboce. Minimální tato doba při pravidelném styku pohlavním, zejména rodinném, se prodlužuje, ale vždy je u ženy mnohem delší než u muže. Též kvalitativní vliv pohlaví na život tělesný jest u ženy mnohem větší.

⁵¹⁾ Chalupný na téže stránce praví: »Každý člověk muž i žena, je zároveň bytostí biologickou i sociologickou ... Protože jedna stránka života biologického, pohlaví, zaměstnává ženu mnohem déle a zasahuje v celý život její hlouběji nežli tomu jest u muže, zbývá muži více volné síly svalové i nervové, tělesné i duševní, na činnost sociologickou, a každodenní život názorně ukazuje, zejména u tříd výhodněji situovaných, relativně větší podíl mužů na práci speciálně kulturní.« A uzavírá: »Žena je bytostí poměrně více biologickou nežli muž, muž je bytostí poměrně více sociologickou nežli žena.« — Je též velmi zajímavý důsledek, jež Chalupný vyvozuje (str. 188, pozn. 260, posl. věta) vzhledem k celibátu: »S tím souvisí, i známý fakt, že celibát jest ženě stavem trapnějším a méně snesitelným nežli muži.« Myslím, že by se dalo o pravdivosti tohoto tvrzení hodně diskutovati, ale zajímavé je. — Z tohoto dokázaného rozdílu pohlavnosti muže a ženy plyne nepřímě též psychologická neoprávněnost a pedagogická nesprávnost koedukace, neb jak mnohem výstižněji se říká koinstrukce. Poukázal na to drasticky Böhmel M. knihou »Rašení« (1928) Srv. Emilie Vejvodová »Problém koedukace«, Přerov 1937, str. 27 a nn., Habáň, n. sp. str. 59 a nn. čl. XI. Koedukce.

⁵²⁾ Srv. Na př. Kolnai, u. sp. str. 295: »Aus der Eingezogenheit der Scham folgt, dasz sie in ihrer konkreten Ausbildung mehr eine Angelegenheit des weiblichen Geschlechtes ist.« A tvrzení moje posilují další jeho slova: »Wir wissen ja, dasz die sexualethische Be-

tonung bei der Frau mehr an der »Beschaffenheit« und dem Habitus der Gesamtperson, bei Manne mehr nur an den einzelnen sexuellen Handlungen haftet.« A správně končí tento odstavec: »Daraus folgt keineswegs, dasz die Scham für den Mann gegenstandslos sei; es handelt sich nur um eine ungleiche Verteilung ihrer Bedeutung auf die Geschlechter,« Srv. i Surbled Georg — Wilke Wilhem »Moral in ihren Beziehungen zur Medizin und Hygiene,« III. sv. Das geschlechtliche Leben, Hildesheim, 1923, str. 15. »Alle Beobachter stimmen darin ein, dasz die Frau sich vom Manne ... durch ein zarteres, feineres Schamgefühl unterscheidet.«

⁵³⁾ Surbled, u. sp. str. 14.: »Der Mensch allein in der Natur besitzt ein Schicklichkeitsgefühl für seine Sexualität, er allein errötet über seine Nacktheit: er hat das Gefühl der Scham.« Cituje též Dr. Solliera, jež označuje jako »einen neueren unverdächtigen Autor«, a jenž prohlásil: »Die Scham ist ein äusserst kompliziertes Gefühl, welches eine besondere Spezialität des Menschen bildet.«

⁵⁴⁾ Jestliže právě lékařské autority (vedle uvedených možno poukázati též na velmi správný názor Dr. Hynie, u. sp. str. 80 a nn (srv. i str. 154, 77), jenž mimo jiné (str. 82) tvrdí: »Mnohé ženy neuvažují mnoho o podobných věcech (totiž o nemožnosti neb možnosti soulože za určitých okolností), ale jejich vkus a stud jim napomáhá podvědomě korigovati výstřelky žádostivosti u svého manžela a docilovati vyšší úrovně v sexuálním životě«) upozorňují na význam studu pro sexuální život, je chvályhodné, že právě zase lékařské autority bojují proti pansexualismu, jímž je stud ubíjen už v mládeži. (Srv. pozn. násl.) — Také Pius XI. v encyklice o výchově křesťanské mládeže z 31. XII. 1929, (vyd. české Olomouc, 1930, Josef Papica), když mluvil o pohlavní výchově připomíná, že »zvláště v tělocviku se má šetřiti dívčí stydlivost, neboť je nejvýš neslušno, aby se dívky vystavovaly očím všech lidí.«

⁵⁵⁾ Dr. Heveroch a Dr. Babák se ozvali ostře na II.

sjezdu pro výzkum mládeže, proti ničení studu literaturou, filmem a pohlavním poučováním mládeže. Dr. Babák výslovně prohlásil: »Musíme se starati, aby veřejný život se odsexualisoval, i literatura.« (str. 195 Zprávy o II. sjezdu pro výzkum mládeže.)

⁵⁶⁾ Hynie, u. sp. str. 55: »První stupeň erotického zánícení pro osobu eroticky vzrušující projevuje se jejím sledováním a vyhledáváním, zvláště zrakem.« Srv. i Habáň, u. sp. str. 31. čl. Obrazotvornost a snění, Novák »Pohledy do života bohoslovců a kněží.« Přerov, 1930 str. 238 a nn. kde mluví, skoro jedinečně o fantasii.

⁵⁷⁾ Srv., Hellwig Bernhard »Die vier Temperamente bei Erwachsenen«, Paderborn, a téhož autora »Die vier Temperamente bei Kindern.«

⁵⁸⁾ Moralisté a spisovatelé asketičtí upozorňují na sklon melancholiků zejména k solitárním hříchům contra sextum.

⁵⁹⁾ Habáň, u. sp. str. 56, pozn. 32 se zmiňuje, že prof. Pende se v uv. sp. také zvláště všímá souvislosti sexualismu s temperamenty.

⁶⁰⁾ Srv. Dr. Kachník, Mravní charakter, Olomouc 1930, zejména str. 55—113. Srv. Též spis téhož autora: »Lidské vášně a jich výchova, Praha, 1916.

⁶¹⁾ U Habáně, u. sp. str. 58, v pozn. 32.

⁶²⁾ Do první skupiny, perversiones in actu, spadají: sadismus, t. j. sexuální požitek vyvolávaný aktivní krutostí na jiných páchanou (Hynie, str. 89), masochismus — opak sadismu — sexuální požitek ze zakoušeného příkoří, zejména tělesného (Hynie, str. 86). Dále exhibitionismus (Hynie, str. 63), vědomé a úmyslné obnažování těla, s nímž souvisí nudismus (Hynie 64), t. j. kult nahoty. Také by se do této skupiny mohly započítat další sexuální úchylinky, jako voyeurismus, sexuální slídičství (Hynie, str. 59 a nn), frotteurství, t. j. vyhledávání dotykových podnětů k rozdráždění pohlavnímu v tlačenicích, někdy při tanci (Hynie, str. 72), po případě i donjuanství (Hynie str. táž), jež souvisí z části

i s narcismem (Hynie 62), stavějícím na odliv mužské hodnoty za tím účelem, aby muž dosáhl tím většího ukojení sebelásky. Do druhé skupiny, *perversiones in objecto*, patří homosexualita, zoofilie, fetišismus, po případě transvestitismus. Homosexualita (Hynie, str. 46 a nn., Melka Antonín, Homosexualita, Olomouc, 1933, Habáň, u. sp. str. 53 a nn.) je vyvolávání sexuálního vzrušení stykem s osobami téhož pohlaví. Homosexualita mezi muži se nazývá *päderastie* (Sr. Stöhr, Handbuch der Pastoral medicin, Herder, 1909, str. 511), mezi ženami, láska lesbická (Hynie, str. 53) nebo *tribadismus*, mezi dospělým, zejména starším mužem a hochy *pedofilie* (Hynie str. 54). (Katol. morálka má pro homosexualitu název *sodomia perfecta*, kdežto *sodomia imperfecta* je *congressus cum debito sexu, sed extra vas naturale*.) — Zoofilie (katol. morálka mluví zde o *bestialitě*), jsou vztahy sexuální člověka ke zvířatům, (Hynie str. 55) fetišismus, vyvolávání pohlavního vzrušení částmi oděvu prádla, ozdob druhého pohlaví (Hynie, str. 44). K homosexualitě možno připojiti t. zv. *transvestitismus*, t. j. touha žít po způsobu druhého pohlaví (Hynie, str. 34). — Větším dílem jsou všechny výstřednosti pohlavní podmíněny buď *per excessum hyperhedonismem*, *hypersexualismem*, *nadnormální činností pudu pohlavního*, nebo *per defectum*, *hypohedonismem*, *podnormální činností pohlavní*, jež zase mohou míti svůj základ buď v *hypergenitalismu*, v *nadnormálním stavu pohlavního ústrojí* neb jeho funkce, anebo *hypogenitalismu*, v *stavu podnormálním*. Srv. Habáň, str. 54 a nn.

⁶³⁾ Název homosexualita pochází od maďarského lékaře Benkerta (1869). Bývají rozeznávány tři skupiny homosexuálních (stejnopohlavních): 1. mají sklony k témuž pohlaví, ale též sklony k pohlaví druhému; 2. mají jen sklony k témuž, bez sklonů k pohlaví druhému; 3. mají sklony k témuž pohlaví a odpor k pohlaví druhému. — Hirschfeld (*Sexualpathologie*) upozorňuje na vztah homosexuality ke genialitě. (Hynie, str. 51.) Možná pak rozlišovati dva druhy homosexuelních. Jedni

jsou při tom princip pasivní, a pocházejí nejspíše z třetí skupiny homosexuelních zde uvedené, bývají to mužové s rysy feminilními, s příznaky a pohyby ženskými (Hynie str. 48). Druzí jsou principem aktivním, bývají naopak povahy drsnější a vulgární přezdívka takovým je »buseranti«.

⁶⁴⁾ Srv. Stöhr, u. sp. str. 513, Melka, str. 37, jenž uvádí též (str. 51 a zejména 104, pozn. 129) změnu názoru Platonova na trestnost homosexuality. Srv. též Rudolf Lagersberg, Die platonische Liebe, Leipzig 1926.

⁶⁵⁾ Trestní zákoník náš, přejatý z rakouského, v § 129 obsahuje pod literou a) tresty proti přirozenosti, a pod literou b) tresty na zločin smilstva s osobami téhož pohlaví. Srv. Melka, str. 99. a nn. Stanovisko právní. — V říšském trestním zákoníku je to § 175. Církevní zákoník mluví o sodomii v can. 2357 § 1 a 2359 § 2.

⁶⁶⁾ Srv. Hynie str. 53. — Jak dalece je dovolena sterilisace, resp. kastrace za účelem zmenšení sexuality a tak i oddálení nebezpečí homosexuality, viz Dr. Karel Kadlec, Racionalisace života, Praha 1936, zejména str. 37 a nn.

⁶⁷⁾ Can. 2357 a 2359 se zmiňují výslovně a deliktech contra sextum cum minoribus infra aetatem 16 annorum. Melka, str. 94 v pozn. uvádí slova prof. Dr. Haškovce: »Kdo je stížen sexuální perversí, není ještě ve smyslu zákona nepřičetným, třebaš byl částečně duševně vadným.«

III. CELIBÁTNÍ ZÁKON ZÁPADNÍ CÍRKVE.

21. Pius XI. praví v encyklice o katolickém kněžství:⁶⁸⁾ »Povinnost zachovávat kněžský celibát svědomitě a za všech okolností, jest u kleriků latinské Církve, kteří již přijali vyšší svěcení, tak těžká, že by se ihned dopustili svatochrádeže, kdyby se proti ní provinili.⁶⁹⁾ Není takového zákona a závazku pro kleriky Církve východní,⁷⁰⁾ avšak i u těch jest církevní celibát ve vážnosti; a někdy se přímo vyžaduje a předpisuje jako nezbytná podmínka, zvláště běží-li o nejvyšší stupně hierarchické.« Podle stávajícího práva smějí klerikové východní církve ve smyslu usnesení synody trullské⁷¹⁾ uzavírat manželství před jáhenstvím. Po jáhenství sňatek možný není, ba byl by i neplatný, a kněz ztrácí i svůj úřad, ožení-li se znovu po ovdovění, ale je možné i po kněžství užívat manželství před jáhenstvím uzavřeného, takže východní zákon celibátní neváže k dokonalé čistotě.⁷²⁾ Ovšem třeba připomenout, že právě II. synoda trullská byla již v oposici proti Římu,⁷³⁾ a že právě zavedením této praxe měla být zavedena disciplinární odchylka východní církve od západní.⁷⁴⁾

22. Kdežto z apoštolů, vedle sv. Pavla,⁷⁵⁾ s větší určitostí se dá jediné o sv. Janu, miláčku Páně tvrditi, že byl panicem,⁷⁶⁾ v prvotní církvi, mimořádnými charismaty Ducha sv. vychovávané, vždy víc a více vítězil panický duch Kristův, a »mučednická církev prvních století«, píše krásně Novák,⁷⁷⁾ »neměla takořka ani dosti

Církev
východní

Církev
prvotní

slov, aby jimi vyjádřila vznešenost, vyličila krásu sv. panictví.«⁷⁸⁾ A pokračuje:⁷⁹⁾ »Po 300 let padaly na ní kolmo vroucí paprsky Kristovy bezprostřední tradice, jeho ještě živého příkladu, jeho mimořádného zázračného vlivu.⁸⁰⁾ Po 300 let zúrodnována byla potoky nejlepší krve, která kdy kolovala v žilách lidských. Vedena byla muži, kteří slyšeli slova víry takofka přímo vycházeti z úst apoštolských, muži jichž velikost nás ještě dnes ohromuje a k zemi poráží. Po 300 let byla církev velikým ležením božím, kde vládla disciplína, všecky stejně obepínající přís-nost, až s naprostou umrtveností sousedící, obě-tavost až s hrdinstvím hraničící, kde se netrpělo nic, co upomínalo na rozmařilý svět, co jmeno-valo se těžký hřích, sladká vášeň . . . V té vyšší atmosféře zázraků a víry, na čistém výslunní ne-beských zásad a příkladů, v blízkosti mučedníků a svatých, na cestě ku popravišti za víru Kri-stovu vyrůstal tehda, nikým uměle nepěstován, žádným církevním příkázáním nechráněn, boha-tě a plně bílý květ, který přece všichni mi-lovali, ano, který na roveň kladli červené růži mučednické — lilie čistého, Bohu zasvěce-ného panenství.⁸¹⁾ Byl jim onen květ jaksi pojištěním a výrazem, že ještě v jich žilách bije nezkažená, hrdinná krev vojínů Kristových. Proto věnčili jim čela biskupů; proto jej kladli do ž i v o t n ě do rukou těch, kteří s biskupem jim přisluhovali sv. tajemstvími, k n ě ž í, j á h - n ů . . .«⁸²⁾

23. »Nadešla doba,« líčí dále Novák,⁸³⁾ »že po-

dle vyšší Prozřetelnosti církev sestoupiti měla s mimořádných výšin mučednictví do nížin pravidelného působení společenského. Krok za krokem opouštěla povznešená ležení svých dosavadních heroických zápasů a sestupovala na místa, kde kynul jí vliv a moc, ale kde zároveň jí osidla kladla — změkčilost a marnost. Rudý květ mučednictví vadnul pořád více. A sama bílá lilie nevinnosti ocitla se v novém okolí u vážném nebezpečí. Dcera nebeská ducha Kristova, sestra blízká sv. mučednictví, výraz a známka vyšší signatury v stádcí Kristově, doživotní panenství hynulo v církvi. —

Co zbude brzo z církve samé? A tehda počali uměle pěstiti v církvi boží květ doživotní nevinnosti. Tehda vydali zákony na jeho ochranu.⁸⁴⁾ Především pak jeden stav byl, jemuž svěřena povinnost jej draze zachovati, ten, který až dosud květem nevinnosti nad jiné se zdobil, který nejvýše stál na hoře sv. tajemství víry, stav kněžský. Kolem roku 300 po Kristu počíná se církev přetvořovati na společnost státem uznávanou, kněžství na »stav« ve společnosti skoro nejprvnější, nejvlivnější, nejprivilegovanější. A kolem roku 300 objevuje se v církvi západní první zákon, kterým se ukládá kněžím povinnost doživotního panictví.⁸⁵⁾

24. Pius XI. uvádí ve své encyklice o kněžství, Století
další že »na sklonku IV. stol. církevní sněm v Kartágu⁸⁶⁾ napomíná, »abychom i my (vzhledem k celibátu) zachovávali to, čemu apoštolové učili, a co zachovával také starověk.«⁸⁷⁾ V Římě sv.

papež Lev I. Vel. (440—461) a Řehoř Vel. (590 až 604) zakázal manželství podjáhňům,⁸⁸⁾ a podobně bylo zakázáno i ve Španělsku, na synodě toletánské VIII. (r. 653) a IX. (r. 655) podjáhňům se ženiti.⁸⁹⁾ Souvisel s tímto zákazem bližší vztah k oběti mešní, ke kterému byl subdiaconát od V. st. přibírán. Velkou oporou k zachování celibátu byla *vita canonica*,⁹⁰⁾ takže když koncem X. stol. společný způsob života světských kněží přestal, bylo nutné přiostrit příkazy celibátní. Benedikt VIII (1012—1024) obnovil zákaz vzhledem na podjáhnny, podobně učinili Řehoř VI. (1045—1046), Lev IV. (1049—1054), Štěpán IX. (1057—1058), Mikuláš II. (1058—1061), Alexandr II. (1061—1073) a Řehoř VII. (1073 až 1085).⁹¹⁾

Kelrogamie
trestána

25. Nepřímo bylo bojováno proti klerogamii i tím, že bylo manželství kleriků prohlašováno za neplatné a poklesky proti zákazům celibátním přísně trestány. Již v VI. stol. synoda v Orleánsu (538) stanovila exkomunikaci za manželství maioristů, mimoto se žádalo sesazení maioristů z církevních úřadů, jež zastávali a mnohdy i rozvedení takového manželství, jež však nebylo prohlašováno za neplatné. Neplatnost manželství maioristů byla stanovena až za Kalixta II. (1119—1124) na 1. sněmu lateránském (1123, c. 21) za Innocence II. (1130—1143) na synodě v Pise (1135) a na 2. sněmu lateránském (1139, c. 21), za Innocence II. (1130—1143) na synodě klerikové nižších svěcení, uzavřou-li platné manželství, pozbývají svého úřadu i všech privile-

gií klerikům vlastních. Sněm tridentský přejal celkem a kodifikoval právo v době jeho platné.⁹²⁾

26. Kodexové právo, jak už bylo naznačeno^{Kodexové právo}⁹³⁾, zavazuje k celibátu od podjáhenství (can. 132 § 1) a manželství maioristů prohlašuje za neplatné (can. 1072). Minoristé po uzavření platného manželství ipso iure e statu clericali decidunt. (can. 132 § 2). Ženatý, jenž by přijal ordines maiores bez dispense sv. Stolicе, i kdyby tak učinil bona fide, nesmí vykonávat úkony přijatého svěcení (can. 132 § 3). Klerikové, kteří by proti can. 133 bydlili se ženami, na něž by mohlo padnouti podezření, mají býti po bezúčelném napomenutí (cann. 2176 až 2181) potrestáni ad normam can. 2359.⁹⁴⁾ Clerici in sacris, kteří uzavřeli manželství (dle can. 1072 neplatné) upadají spolu s osobou, s níž se oženili do exkomunikace latae sententiae (tedy ipso facto) simpliciter sv. Stolicе rezervované (can. 2388) a mohou býti usnesením Ordináře i degradováni.⁹⁵⁾

27. V církevním právu bývala též řešena otázka, zda kněžské bezženství má zdroj svůj podstatně ve slibu. Stoupenci závaznosti tohoto názoru odvolávali se na to, že v 5.-7. st. v mnohých provinciích museli kandidáti svěcení skládati slib čistoty.⁹⁶⁾ Také v 11. st. na mnohých synodách bylo ustanoveno, že mohou býti vyšší svěcení udělována jen těm, kdož složí slib čistoty.⁹⁷⁾ Dle teorie slibu podjáhen skládá slib mlčky (votum tacitum, implicitum), svěcením na kněze stává se tento slib slavným, votum sollemnizatum. Proti této teorii bylo uváděno, že obřa-

^{Teorie slibu}

dy svěcení neobsahují ani nejmenší stopy nějakého slibu, což by jistě praxe církevní učinila, kdyby měli být svěcenci též slibem zavazováni k zachování celibátu. Proto proti teorii slibu byla vybudována *teorie zákona*, která veškerou závaznost celibátu odvozuje z příkazu církevního. Poněvadž can. 132 § 1, předpokládající příkaz a ne slib, více hovoří teorii *zákonu*, vítězí tato nad teorií slibu⁶⁸⁾.

⁶⁸⁾ Vyd. Dr. Vaška, str. 21, č. 47.

⁶⁹⁾ Can. 132 § 1.

⁷⁰⁾ V uv. encykl. str. 23 v čís. 50 uvádí sv. Otec Pius XI. sám citáty ze sv. Epifania (Adv. haereses. Panar. 59, 4), sv. Efréma, jáhna (Carmina Nisibaena, carm. 19 a 18), a sv. Jana Zlat. (De sacerdotio, 1, 3, c. 4), aby odůvodnil, co praví na začátku: »Nechybí ani doklady z východních otců, dokonce i nejslavnějších, vychvalující přednost církevního celibátu a dosvědčující, že také v této věci byla tehdy mezi Církví latinskou a východní shoda tam, kde se zachovávala přísnější kázeň.«

⁷¹⁾ Synoda trullská, byla vlastně cařihradská. Jméno trullana má od sálu cařihradského paláce císařského, jenž pro kopulovitý tvar byl nazýván trullana.

⁷²⁾ Srv. Pejška, uv. sp. str. 52 v č. 71.

⁷³⁾ Císař Justinián II. (685—695) usiloval o to, aby papež Sergius I. (687—701) schválil akta synody trullské, ale Sergius jich ani nepřijal a prohlásil, že by se dal spíše usmrtit, než aby schválil ony bludné normy. Justinián poslal do Říma svého tělesného gardistu Zachariáše, aby zajal papeže, ale lid papeže uchránil a císařského gardistu vyhnal. Srv. Alberti, Dějiny papežů II. str. 14.

⁷⁴⁾ Další vývoj celibátní discipliny na východě viz. LTK, sv. X. str. 1089/1090 v článku, Zölibat. — NB. V posledních letech, zejména vlivem basilíánských ře-

holníků, kteří dodržují celibát, se v kleru východním-sjednoceném vždy víc a více ujímá prakse západní.

⁷⁵⁾ Viz zde pozn. 22.

⁷⁶⁾ Srv. Novák, Problémy, str. 199: »Kristus to byl, který podle svědectví sv. Jeronyma panického apoštola Jana svým zvláštním miláčkem učinil.«

⁷⁷⁾ Novák, Problémy, str. 199 a nn.

⁷⁸⁾ Novák v pozn. 1 na str. 201 k podobnému výroku píše: »Snad se ta slova budou zdáti nejednomu, kdo zná nejnovější práce badatelské na tom poli, upřílišněná. Nepopírám jednotlivých zjevů, zpráv, výroků v první církvi, které svědčí o opaku toho, co jsem řekl v textu. Ale proti těmto zjevům, svědectvím partikulárním, dovolávám se ducha veškeré staré církve katolické, jak se nám celkovým dojmem jeví v zachovaných památkách křesťanského starověku, v aktech mučednických, v dílech církevních spisovatelů, a především ve spisech velkých otců církevních, Sv. Ambrože (De Officiis 1. 1c. 50, MPL XVI, col. 97 a nn), sv. Jeronyma (Adv. Jovinianum I, c. 34, MPL 23, co 256), sv. Augustina (De coniugiis adult. II, c. 21, MPL 486) sv. Hilaria a j.« A dokládá: »Tento duch byl nejmocnější oporou, byl přímo předpokladem a základem pro zvolna sice, ale jistě, si razící cestu pozdější zákonodárství církevní.«

⁷⁹⁾ Novák, u. sp. 200.

⁸⁰⁾ Novák, str. 199 píše: »Kristus to byl, který mluvil o panících, kteří se sami v panictví oddali pro království nebeské (Mat. 19, 12). Kristus to byl, který volil z matky panenské se naroditi. Kristus to byl, který podle svědectví sv. Jeronyma panického apoštola Jana svým zvláštním miláčkem učinil. A byl to jeho apoštol, který v duchu Mistrově radil panictví (I. Kor. 7, 7, 8. 32—35.) Byla to celá stará, duchem Kristovým bezprostředně naplněná mučednická církev prvních století, která neměla takořka ani dosti slov, aby jimi vyjádřila vznešenost, vylíčila krásu sv. panictví.« Též Pius XI. v uv. encyklice (str. 22/23, č. 49) praví: »Božský Mistr,

ježž opěvujeme jakožto »Květ panenské Matky,« vážil si tohoto daru čistoty tak, že jej velebil jako něco, co je nad průměrné síly člověka (sr. Mat. 19, 11); chtěl býti od útlého dětství vychováván v nazaretském domku s Marií Pannou a s panickým Josefem; zvláštní láskou miloval bezúhonné a čisté duše, Jana Křt. a Jana evangelistu; a konečně Apoštol národů, onen věrný tlumočník zákona evangelia a Kristovy nauky, hlásá neocenitelnost a chvály panenství — zvláště pokud se týká pečlivého sloužení Bohu (I. Kor. 7, 32) ... To vše, ctihodní bratři, nutně vedlo k tomu, že novozákonní kněží cítili se vábeni k této nebeské výborné ctnosti a usilovali přiřaditi se k počtu těch, »jimž jest dáno chápati slovo to« (Srv. Mat. 19, 11) a dobrovolně si ukládali ochotné zachovávání celibátu, který potom byl prohlášen za zákon v celé latinské Církvi velmi závažným příkazem církevní autority.«

⁸¹⁾ Srv. Wernz, *Ius decretalium*, Romae, 1899, t. II, str. 280.

⁸²⁾ »Barva bohatýrské církve prvních tří století jest červená a bílá. Ani červená o sobě ani bílá o sobě, ale červená a bílá vedle sebe. Jako by jedna se učila od druhé, jedna se doplňovala druhou, jedna žila druhou. — Červená barva hrdinného mučednictví, bílá barva svatého panictví.«

⁸³⁾ U. sp. str. 202. Úmyslně cituji celé stati z Nováka doslovně, poněvadž nelze věc onu lépe podati ani obsahově ani formálně.

⁸⁴⁾ Möhler Johann Adam (1796—1838) v »Beleuchtung der Denkschrift (bádenského kleru vládě poddaného) für Aufhebung des Coelibates« v *Gesammelte Schriften und Aufsätze*, Regensburg, 1839, (Sv.) I, str. 230: »Was sich durch die Praxis schon längst als bewährt gefunden, wurde nur allmählich zum Gesetz erhoben.«

⁸⁵⁾ Synoda v Elviře (kol. r. 300) v can. 33 stanovila: »Placuit in totum prohibere episcopis, presbyteris et diaconis vel omnibus clericis positis in ministerio abstinere se a conjugibus suis et non generare filios, qui-

cumque vero fecerit, ab honore clericatus exterminetur». (Hardouin Jean SJ (1646—1729), Conciliorum collectio, Paris 1715, I, 253.) — Tímto can. byla přístřeňna prakse dřívější, podle níž bylo dovoleno těm, kdož při svěcení byli ženatí, užívati manželství a bylo žádáno jen dodržovati požadavek Pavlův, aby biskupové (I. Tim 3, 2), kněží (Tit 1, 6) a jáhnové (I. Tim 3, 12) byli unius uxoris vir, a ve smyslu starozákonních předpisů zachovávali zdrženlivost v době, kdy měli povinnou službu v chrámě. Ve St. z. byla pohlavní zdrženlivost hlavně vyžadována při obsluze chlebů předkládaných. Srv. 1. Král 21, 5. — V N. Z. je celibát vyžadován též vzhledem k mešní oběti, k obsluze chleba svátostného, jehož předkladné chleby byly předobrazem. Srv. č. 24. Také rozšíření celibátu i na podjáhnny za Řehoře Vel. a Lva Vel. souvisí s tím, že od V. stol. byli přibíráni blíže k oběti mše sv. hlavně k ofertoriu.

⁸⁶⁾ Conc. Carthag. II, c. 2 podle uv. encykl.

⁸⁷⁾ Srv. pozn. 80.

⁸⁸⁾ Lev Vel. (Ep. 14, 446, c. 1. D. 32) — Řehoř Vel. (Ep. I. 44 (591) c. 1. D 28 a Ep. IV 36 (594) c. 2. D. 32. — Podle Scharnagla v LTK, str. 1088.

⁸⁹⁾ C. 6, Hefe III, 98 a nn. — IX. synoda, can. 10, Hefe III, 100.

⁹⁰⁾ Podle příkladu Eusebia, biskupa vercellského († 371) a podobných zřízení v Miláně a Římě (též sv. Augustin († 430) žil společně s klerem diecesním, je muž i stanovy k společnému životu sepsal), bylo světské kněžstvo přidržováno k společnému životu, aniž by se bylo zavazovalo k řeholním slibům. (Srv. Pejška uv. sp. str. 53, č. 73.) Podle can. 134 je consuetudo vitae communis inter clericos i nyní ještě chvály a doporučení hodna, a kde se zachovává, má být udržena.

⁹¹⁾ Benedikt VIII. (Conc. ticin. can. 1. a 2. u Hardouin, VI, 1, 813.) Řehoř VI. Lev IX., Štěpán IX.: can. 14, Dist. 32, can. 14, D. 31. — Mikuláš II.: can. 5, D. 32, Alexander II.: can. 6, D. 32, cann. 16, 17 D. 81. — Řehoř VII.: can. 15, D. 81, srv. MPL. 148, col. 645, 396. —

Citov. podle Phillipse, Wetzer-Welte, svaz. 3. Cölibat, col. 590 a nn.

⁹²⁾ Kalist II. Phillips cituje cann. 10, 12, D. 32, a can. 8, D. 27. — Innocenc II.: can. 8, D. 28, can. 40, C. 27, č. 1. — Alexander III.: cap. 1. X. de cler. conjung. 3, 3. — Tridentinum sess. XXIII. de reform. c. 6., v. 17., a sess. XXIV, can. 9 de sacram. matr. — Vše zde v pozn. citováno podle Philipse, u. m. Citace v textu je podle Scharnagla, u. m.

⁹³⁾ Viz zde pozn. 15 a 16.

⁹⁴⁾ Patrikulární předpisy pro provincii pražskou stanovila provinciální synoda pražská r. 1860. Srv. str. 20. a nn. cap. VII. De honesta clericorum vita et conversatione.

⁹⁵⁾ Stran rekonsiliace kleslých srv. Dekret Sv. Officia 18. 4. 1936 (AAS 1936, 242) a deklarace 4. 5. 1937 (AAS 1937, 283 a nn.) Kdo byl strachem donucen k přijetí vyšších svěcení (viz zde pozn. 119), může být laicizován, jestliže se při 2 instancích církevního soudu dokáže toto donucení, (can. 214 § 1). Viz Can. 214 § 2 a 1993—1998, hlavně 1998 § 1. Srov. též přísežné prohlášení svěcenců.

⁹⁶⁾ Srv. Scharnagl, u. m. col. 1089, na př. Orleánská r. 441, can. 22, v Arles r. 515, can. 2 a 43., II. toletánská 527 anebo 531, can. 1. a také Řehoř Vel. tak stanovil c. 1. D. 28.

⁹⁷⁾ Scharnagl u. m. col. 1090 na př. Bourges r. 1031, can. 6, Rouen r. 1074, can. 5. Winchester r. 1076, can. 2, Londýn r. 1102, can. 6.

⁹⁸⁾ Srv. Pejška u. sp. str. 51, č. 70, jenž tamtéž v pozn. 4 uvádí i literaturu.

IV. ZACHOVÁVÁNÍ KNĚŽSKÉHO CELIBÁTU.⁹⁹⁾

28. Novák v Problémech¹⁰⁰⁾ směle prohlašuje: Celibát
zlem?
»Považuji doživotní zákonitý celibát kněží za dvojsečnou zbraň,« a vykládá toto své tvrzení ve smyslu, »jak každý zákon má dvě stránky, jak i sv. Pavel apoštol Pavel nazývá zákon zlem, »hříchem«,¹⁰¹⁾ něčím, co z hříchu povstalo a co h ř í c h činí. Ve smyslu jak i nerozlučné manželství, jak víra, jak příkázání vůbec jsou »zlem«. ¹⁰²⁾ Tento »dvojsečný meč« však v podstatě přece jen slouží d o b r u, neboť jako každý jiný zákon i zákon celibátní, »bije hřích, ale i chrání nevinnost,«¹⁰³⁾ a je zbraní církvi nezbytnou, neboť »tytéž příčiny, které církev před 15 sty lety pohnuly jej zavést, tytéž ještě dnes, a snad d n e s v í c e než t e h d a, nás nutí nevzdávat se tohoto těžkého zákona. Bez tohoto stigmatu utoneme v bouřných, špinavých vlnách moderního světa novodobé nevěry. Bez tohoto stigmatu klesneme s výše, na které nás pro církev svou postavil Kristus, jak již častěji řečeno.«¹⁰⁴⁾

29. Celibát však není ani něčím protipřirozeným. Proti
přirozenosti?
Pud pohlavní je¹⁰⁵⁾ jedním z mocnějších pudů, ale přece se podstatně liší od ostatních pudů v tom, že ostatní, pokud jsou koordinovány pudu po sebezachování, jsou nezbytné k zachování jedince, kdežto pud pohlavní směřuje k zachování druhu. Podle sv. Tomáše¹⁰⁶⁾ však jen to, co je nezbytné k zachování jedince má povahu

naprosté závaznosti, co směřuje k zachování druhu, zavazuje všechny členy toho druhu, tedy vzhledem k pohlavnímu pudu společnost lidskou, ale ne absolutně, vzhledem ke každému jednotlivci, zejména když společnost má ještě jiné cíle a vyšší, jichž lépe lze dosáhnout jedním opačným. Surbled u. sp. také píše: »Život pohlavní není nutný k existenci, jako pití a jídlo.«¹⁰⁷⁾ A jestliže nutno připustiti, že činnost pohlavního pudu je také řízena zákony přírody samé, pak k těmto zákonům přírody patří také zdrženlivost ve věcech pohlavních, neboť příroda sama žádá v určitých dobách, aby žena byla šetřena v ohledu sexuálním,¹⁰⁸⁾ a jindy z důvodů lékařských je k ní vázán muž.¹⁰⁹⁾ Není tedy celibát příkazující pohlavní zdrženlivost něčím protipřírozeným.

Zdraví
škodlivý?

30. Není v důsledku toho ani zdraví lidskému škodlivý. MUDr. Hynie, profesor sexuologie na Karlově universitě píše v u. již sp. v odstavci nadepsaném »»Strach z pohlavní zdrženlivosti««. »Také se dnes namnoze hlásá, že pohlavní zdrženlivost není na prospěch opravdovému zdraví, zvláště nervovému. Podnět k tomu dalo do jisté míry učení psychoanalytiků.¹¹⁰⁾ Nelze však tvrditi, že by u zdravých lidí pouhé opomíjení sexuálních záležitostí v obdobích, kdy jsou soustředěni na nějakou jinou činnost, mělo nějaké škodlivé následky pro jejich zdraví.«¹¹¹⁾ Také Surbled¹¹²⁾ a Stöhr¹¹³⁾ vyvracejí odborně námitky o škodlivosti celibátu,¹¹⁴⁾ ba lze uvést i autorit z řad nekatolíků.¹¹⁵⁾ Z lékařů žádný nepopírá, a moralisté to připouštějí, že zdrženli-

vost není možná bez bojů, jež mohou zavinit mnohdy i vážný otřes, ale žádný orgán tím není poškozen, a nebývají to tak přímé následky zdržlivosti, jako spíše přirozené tresty dřívějších nezřízeností.¹¹⁶⁾ A jestliže zejména u muže ze sexuálního nabití, podmíněného nastřádáním pohlavních odměšků, vznikají určité fyziologické nepříjemnosti, nikdy nejsou tyto nepříjemnosti neodstranitelné a organismu škodlivé. Ve většině případů si přirozenost odpomůže sama¹¹⁷⁾ a soustředění na nějakou jinou činnost odstraní všechny ony nepříjemnosti.¹¹⁸⁾

31. Z pověděného plyne vždy víc a více důležitost svrchu zdůrazněné pozitivní stránky kněžského celibátu.¹¹⁹⁾ Je omylem tvrditi, že kněz zachovávající řádně celibát, je duševně ochuzen.¹²⁰⁾ Naopak kněz, aby mohl věrně plnit povinnosti celibátem mu uložené, v náhradu za lásku a rodinu, jichž se zřekl, vyplní srdce své vyšší láskou¹²¹⁾ k vyšší rodině. Neváhám na doklad přímo uvést slova Novákova: »Trojí prvek tedy v sobě uzavírá kněžský celibát. Prvek negativní, abych tak řekl, a jím jest onen stálý boj proti pudu pohlavnímu. Prvek pozitivní a vlastní, a to jest vyšší kněžská láska.¹²²⁾ Prvek normativní a pojistný, a tím je dokonalé splnutí s křesťanskou, sobě svěřenou rodinou.¹²³⁾ Je-li první onen prvek nejtěžší, knězi na venek své stigma vtiskující, jest prvek druhý o sobě nejpodstatnější, prvek pak třetí pro konečné vítězství nejrozhodnější ...«¹²⁴⁾

Duševní
ochuzení ?

32. Není však celibát tím, že kněze zavazuje

k tomu, aby se zřekl rodiny, něčím protisociálním? — Vyskytli se také sociologové, kteří tvrdili, že celibát je dokonce i jednou z příčin depopulace.¹²⁵⁾ A je příznačné, že tuto námitku hlavně uvádějí ty kruhy, které na druhé straně podporují prostituci a veřejnou znemravnělost, a které, třebaže uzavírají manželství, dětí nemají, protože jich nechťejí mít. Příčiny depopulace třeba hledati jinde.¹²⁶⁾ Není protisociálním ani z hlediska kultury a civilisace. Chalupný, který se veřejně přiznává k evolutionismu, jež také do důsledku sleduje ve vývoji lidské společnosti, přes to nebál se napsati:¹²⁷⁾ »Dobrovolný celibát je tedy prostředkem k p o k r o k u c i v i l i s a c e b e z e z b y t e č n ý c h o b ě t í.« A vykládá: »Obrovský rozsah celibátu v historii lidstva ukazuje, že jde tu o zjev opravdu účelný a závažný ... je to jev úplně přirozený a normální. Je to pouze případ rozmachu druhotvarů a zpětného vlivu¹²⁸⁾ civilisace na přírodu, jenž sice samou povahou věci je a bude vždy omezen na menšinu lidstva, ale bývá účelný, ba i nezbytný k vytvoření nejvyšších děl civilisace.«¹²⁹⁾

33. Jaký je konečný důsledek celé té kapitoly? Že kněžský celibát je fysicky a morálně možný. Je fysicky možný, poněvadž není protipřirozený, ani zdraví škodlivý, je též m o r á l n ě možný, poněvadž pohlavní pud a jeho funkce stejně jako smysl celého sexuálního života nestaví mu nepřekonatelných překážek. Nepříjemnosti a obtíže, jež věrné zachovávání celibátu s sebou při-

naši, nejsou tak těžké, aby nemohly být za normálních poměrů zdolány, zejména když připomeneme si všechny ony nadpřirozené prostředky, kterých Bůh přímo i prostředně skrze církev poskytuje svým věrným v míře přehojné, aby nejen ochotně nesli jeho celibátnictví, nýbrž aby je nesli záslužně pro sebe a s užitkem pro celou společnost. Modlitba, denním rozjímáním, breviářem a růžencem pěstěná, duchovní četba a studium bohovědné, nadevšecko však eucharistický život, jenž vyžaduje očistění duše častou sv. zpovědí uskutečňované a jenž je udržován denní návštěvou svátostného Mistra, vřelým sloužením oběti nejdražší a vroucím přijímáním andělského chleba, to vše dává knězi tolik síly nadpřirozené, že necítí obtíží svého celibátu, ba naopak se cítí svrchovaně šťastným pro svůj celibát.¹³⁰⁾

34. To je ovšem mluva nesrozumitelná pro po- Pokrytectvím ?
pírače hodnot nadpřirozených, kteří, aby odvrátili pozornost od vlastní ubohosti, vykřikují do světa, že kněžský celibát je pokrytectvím.¹³¹⁾ Snad mnohé v tomto tvrzení posiloval i pohoršlivý příklad nevěrných kněží¹³²⁾ ale právě ta skutečnost, že přes všechna ona pochybení, mnohdy i celým osadám osudná, přece se našli jiní, kteří celibát svědomitě zachovávají, je nejlepším důkazem, že celibátní zřízení v katolické církvi není něčím jen formálním, zdánlivě dodržovaným a že proto mohl Pius XI. nazvat kněžský celibát »slavnou ozdobou katolického kněžství«. ¹³³⁾ Správně též volá Novák: »Nemylte se, ta idea, která tolik století nadšením plnila

srdce nejlepších synů církve, má hlubší kořeny, než je znají oni frivolní, podvodní rušitelé celibátního zákona«. ¹³⁴⁾ Však se pokrytectví samo prozradí. Kněz nezachovávající celibát nese na čele znamení Kainovo, poněvadž, abych užil slov Novákových ¹³⁵⁾ »zlomil v sobě perutě duše své ke vzletům vyšším, zabředl v bahně nízkosti a špíny, otrávil v jádru a v podstatě své kněžské působení, spokojil se jen stínem života a hluchou vnější formou, vzdal se naděje na opravdové lidské štěstí, pošinul svůj život na nebezpečné srázné dráhy, ano otrásl samými základy kněžského povolání, totiž věrou v božskou spravedlnost, v pravdu božského učení vůbec«.

⁹⁸⁾ Námítky proti celibátu vyvrácené viz B. Cathrein, *Moralphilosophie*, II., 4. vyd., Herder, 1904, 395 a nn.

¹⁰⁰⁾ Novák, *Problémy*, str. 224.

¹⁰¹⁾ Srv. k Řím. 5, 13. - 7, 7 - 23.

¹⁰²⁾ Pěkně to rozvádí v dalším Novák, str. 224/225: »Nebýti nerozlučného manželství, kolik by tím ubylo tvorů nejvýše nešťastných, kolik by se tím zamezilo cizoložství, pohoršení, ano samých zločinů a vražd ... Nebýti přikázání šestého, nebylo by smilníků, nebýti přikázání sedmého, nebylo by zlodějů atd. A rovněž tak nebýti celibátu doživotního, kolik méně by bylo kněží opravdu životně nešťastných, kolik by se tím církvi ušetřilo hrozných pohoršení, kolik zamezilo odpadů od víry, nepřátelství proti církvi, a co všechno jest ještě následkem porušeného od kněží závazku panického ... Ale ...«

¹⁰³⁾ Novák, u. sp. str. 225: »Každý zákon jest dvojsečný meč. Bije hřích, ale i chrání nevinnost. Osvětluje mravní močály, ale i staví ideály dobra. Tvoří zavržené, ale i - svaté. Jest hrází, k níž stékají, při níž prohlubují se, do níž hrozivě a hromově bijí vlny zla, pro-

pasti neřestí, ale která chrání, aby propasti neopanova-ly, aby nebylo všude bahno, aby byla i místa suchá, zdravá, jistá, pro květy krásy, pro úrodu dobra, pro statky, na nichž stojí svět...«

¹⁰⁴⁾ Novák, u. sp. str. 226/227. srv. zde str. 13, č. 8 (pozn. 18—23) a str. 33, č. 22 (pozn. 75—82). Srv. též Jos. Ries, Kirche und Keuschheit, Paderborn. 1931, str. 152 a nn.

¹⁰⁵⁾ Sv. Tomáš, 2, 2. q. 153, art. 1 a ad 1.

¹⁰⁶⁾ 2. 2, 152, art. 2. ad 1.

¹⁰⁷⁾ Surbled - Wilke, u. sp. str. 45. Srv. i co píše Hynie, u. sp. str. 128: »Neukojený pud nelze však srovnávat s potřebou výživy. Kdyby člověk nejedl, znamenalo by to jeho smrt. Nevybízí-li se pohlavně, organismus sám si najde cestu, jak uvolnit nastřádané napětí. Je tedy možno tuto potřebu jeho srovnávat spíše s potřebami vyprazdňovacími«.

¹⁰⁸⁾ Stöhr, u. sp. str. 503 a 506.

¹⁰⁹⁾ Srv. Stöhr u. m. a Noldin. De sexto et usu matrimonii, Innsbruck, 1910, č. 90 - 92.

¹¹⁰⁾ Nesprávnost domněnky Freudovy o škodlivosti pohlavního odříkání dokazuje pěkně Dr. Beneš Jaroslav, Psychoanalýsa, Praha, 1929, str. 157 - 162, jenž upozorňuje též na výroky Paula Maaga, Förstra a Schilgena v této věci.

¹¹¹⁾ Hynie, u. sp. str. 159/160., jenž dodává: »Také za války se lékaři mohli přesvědčit, že mnoho lidí zvyklých na intensivní sexuální život snášelo bez závady jeho nedostatek, zvláště pokud šlo o intensivní soustředění na záležitosti související s bojem«.

¹¹²⁾ Surbled, u. sp. str. 38 a nn.

¹¹³⁾ Stöhr, u. sp. str. 282 a nn.

¹¹⁴⁾ Dle Petazzi »Kněžské panictví«, meditace, přeložil Dr Tomáško, Praha, 1934 str. 44/45 prohlásila mezinárodní lékařská konference, v Bruselu 1902 konaná, že úplná čistota nejen organismu neškodí, ba naopak i prospívá, A v »Rivista del clero italiano«, říjen 1923, uveřejnil prof. Scremin z Padovy vědeckou odpověď

proti Jindřichu Merselli-mu, v níž autoritami nejlepších moderních lékařů doložil nepravdivost námitek proti dokonalé čistotě celibátu s hlediska zdravotního činěných.

¹¹⁵⁾ Srv. v časopise »Nové školy«, č. 2, str. 118, 119 roč. 1927 citáty Baglioniho a Dr. Wulfa.

¹¹⁶⁾ Stöhr, u. sp. str. 285, Hynie, u. sp. str. 159. Proto také církve vyžaduje, aby kandidáti svěcení byli probati in castitate, a katolická morálka stanoví přesné normy o tom, jak dalece má být připuštěn ke svěcení klerik pravo habitu peccandi laborans (Srv. Noldin, De praeceptis clericorum, čís. 752).

¹¹⁷⁾ Srv. Hynie, u. sp. str. 160 a 128, Surbled, u. sp. str. 39. Webrová, u. sp. str. 114/115.

¹¹⁸⁾ Hynie u. m. a nn.

¹¹⁹⁾ Srv. zde str. 9, č. 9 a pozn. 24 a 25.

¹²⁰⁾ Proslul tím neblaze odpadlý kněz Bohumil Zahradník-Brodský jak při veřejných schůzích, tak ve svých románech. (Srv. Dr. Doležal, Český kněz, Praha, 1931, str. 58). Také žena jeho Anna Plešingrová mu pomáhala článkem (v»Právu národa« 1919, č. 18) »Do boje za lidská práva« Srv. Doležal, u. sp. str. 68.

¹²¹⁾ I když je mnoho pravdy ve vývodech Dr. Werberové (u. sp. str. 82, 110, 114. Srv. též její jiný spis »Neuer Aufstieg durch die Frau),« že totiž může žena svým působením na muže hodně přispět k jeho zušlechtnění, přece kněz nikdy nemusí a nemá touto »možností« omlouvat své živější styky s druhým pohlavím. A pokud se týká vzájemného poměru některých svatých a světic (Srv. Michael Müller, Die Freundschaft des hl. Franz von Sales und der hl. Franziska von Chantal, München, 1923) tu správně podotýká P. Max Huber T. J. (»Následování svatých«, přel. P. J. M. Černý T. J., Praha 1927) na str. 515: »Dovolený a chvalitebný styk mezi osobami různého pohlaví u světců tedy býval, ale musíme se chrániti a býti velmi opatrní, abychom se nedali klamati v této věci (totiž, chtějíce je snad v tom napodobovati) smysl-

nosti ... Jakmile smyslnost zaujala srdce, lichotí mu, že je vedeno čistě duchovní láskou i tenkrát, když je již nasáklé sentimentálností, nebo dokonce hrubou smyslností«. Tragický doklad pro to uvádí Novák v uv. sp. str. 302 - 307 dle knihy, kterou odpadlý a ženatý kněz Houtin vydal jako vyznání jiného odpadlého a ženatého kněze, před tím čestného kanovníka autunského, Karla Perrauda (1831-1892), pod názvem »Un Pretre marie Charles Perraud«, Paris 1908.

¹²²⁾ Novák, Problémy str. 258/259 uvádí krásná slova Tomáše Kempen. O lásce nejvyšší z 3. knihy, kap. 5, č. 8-21, 28-31. Následování Krista Pána.

¹²³⁾ Srv. Novák u. sp. dále na str. 296 a nn. a končí (str. 298): »Není, nebyl nikdy plným knězem, ano zůstal cizincem ve svatyni kněžské, kdo nesrostl s dušemi sobě svěřenými oním neviditelným a přece nade vše jistým, tajemným a skutečným, dávajícím a přijímajícím, obětujícím a povznášejícím svazkem jedné vyšší křesťanské rodiny, poutem oné vyšší jednoty vedoucího a vedených ke Kristu«.

¹²⁴⁾ Novák uv. sp. str. 296. Srv. téhož autora »Pohledy«, str. 312 a nn.

¹²⁵⁾ Stöhr, u. sp. str. 287, Surbled-Wilke, uv. sp. str. 41.

¹²⁶⁾ Srv. velmi vzácné a cenné vývody prof. Dr. Chury v přednášce »Nebezpečí ohrožující rodinu« (s hleďdiska lékaře), uveřejněné ve Zprávě o III. kursu moravského kněžstva Katolické akce. Olomouc, 1937, str. 23-30. Srv. Novák, Problémy, str. 279.

¹²⁷⁾ Chalupný, uv. sp. str. 201.

¹²⁸⁾ Před tím totiž na str. 200 pravil: »Z úvah předchozích vyplývá i správné pochopení a ocenění celi-bát u. Zřízení to je specificky lidské. Zůstane-li také z organismů mimolidských značná část, ba většina bez pohlavního spojení (miliony květů vadnou neoplovnivše a nebyvše oplodněny atd), jsou to jevy, v nichž neshledáváme účelnosti. (Lépe by bylo říci: — jichž účelnosti zatím nechápeme-). Jen vyjíméčné zjevy, na př. pohlavní zakrnělost včelích dělnic vyznačují se

účelnosti, člověku pochopitelnou. Aby však individuum, pohlavně úplně schopné a vyspělé, vyhýbalo se styku s pohlavím druhým, takového jevu u zvířat nenalezneme. Takový jev je speciálním výtvozem civilisace, která pro své druhotné účely (srv. Kristova slova o »panictví pro království nebeské«, pozn. autorova) potlačuje prvotní pud biologický, a to nejen u lidí, nýbrž i u zvířat. U zvířat ovšem krotí se pud zpravidla násilně, na př. kleštěním tažného a krmného dobytka, lidé sami však krotí pohlavní pud zpravidla jen duševně«.

¹²⁹⁾ Zajímavá jsou i další slova Chalupného na str. 201: »Mnohé z největších výtvorů civilisace pak vyžadují tak úplného pohroužení tvůrce do jediné činnosti sociologické (Kant, Dobrovský, Beethoven), že nezbyvá mu času ani zájmu pro ukájení jiného biologického pudu kromě nezbytného pudu k osobnímu sebezachování«. Posledními slovy potvrzuje, co bylo pověděno zde str. 44, č. 29 a pozn. 107. Za zaznamenání stojí i jeho »prorocství«, »že celibát se bude v příštím vývoji lidstva spíše šířit nežli mizet, ač ovšem i proti tomuto postupu vždy vystanou nutné protiváhy ...« (202. str.)

¹³⁰⁾ Krásně tyto nadpřirozené prostředky jako ochranu kněžské čistoty rozvádí Petazzi, uv. sp. str. 56 - 61 v rozjímání 9.

¹³¹⁾ Chalupný končí (str. 202) svůj § 119 o celibátu větou: »Protiváha (celibátu) je tak silná, že i organizace tak mohutná, jako církev římská, přese všecko úsilí o kněžský celibát je toliko s to, udržet jej formálně a zdánlivě, a i toto minimum stále vede k vystupování odpůrců celibátu z jejich řad«.

¹³²⁾ Srov., začátky t. zv. českomoravské církve. Viz zde pozn. 120.

¹³³⁾ Encyklika uv. vyd. str. 21, č. 47 na začátku.

⁴¹³⁾ Novák uv. sp. str. 228.

¹³⁵⁾ Novák, uv. sp. str. 301.

V. VÝZNAM ZACHOVÁNÍ CELIBÁTU PRO CÍRKEV.

35. Když po světové válce oživila v některých zemích evropských v kleru snaha »reformovati«¹³⁶⁾ církev, obnoveny i požadavky zrušení, neb alespoň zdobrovolnění kněžského celibátu.¹³⁷⁾ Tehdejší papež Benedikt XV. 3. ledna 1920 prohlásil kategorické quod non. V listě arcibiskupu pražském Kordáčovi¹³⁸⁾ jako norma zásadní bylo stanoveno: »... ecclesiastici coelibatus legem, ut praecipuum sacerdotii catholici decus eiusque virtutum optimarum fontem, sancte inviolateque esse retinendam nec unquam futurum esse ut eam haec Apostolica Sedes abolere aut mitigare velit«. Dle této normy je tedy celibátní zákon, tak jak jej kodifikoval Pius X., nezměnitelný.¹³⁹⁾ A proč je církev tak neúprosná v této otázce? - Odpověď už možno vyvoditi ze všeho, co bylo v předchozích kapitolách vysvětleno. Shrnu tyto důsledky soustavně.

Nezměnitelnost
zákona
celibátního

36. Především celibát jest nutný vzhledem k důstojnosti katolického kněžství. Pius XI. praví v uv. encyklice: »Ostatně i sama vznešenost křesťanského kněžství a rovněž, jak to píše sv. Epifanius, jeho »neuvěřitelná čest a důstojnost«, o níž jsme se výše stručně a zhuštěně zmínili¹⁴⁰⁾, ukazují svrchovanou důstojnost celibátu a přiměřenost zákona, který nařizuje kněžím takovýto způsob života«. ¹⁴¹⁾ Krásně rozbírám tuto myšlenku Petazzi v uv. sp.¹⁴²⁾ a poukazuje na to, že kněz je v nejužším styku s posvát-

Žádá ji
důstojnost
kněžství

nými věcmi, ba že je živým svatostánkem, a to nejen dle duše, nýbrž i dle těla, »neboť svátostná milost kněžství na věky posvětila duši kněze, když tělu jeho se dostalo posvátného pomazání«. ¹⁴³⁾

Kněz má
být „alter
Christus“

37. Celibátem dále kněz uskutečňuje podobnost onu, již se stává *alter Christus*. Petazzi praví: ¹⁴⁴⁾ »Kněz je jakoby rozšíření a pokračování velkého tajemství svatého vtělení. Jako v Kristu přirozenost lidská dosáhla svého největšího vyvýšení, tak v určitém poměru i kněz má býti povznesen nad věci lidské. Má býti povýšen nad pouta těla a krve, nad pozemské přichylnosti, ¹⁴⁵⁾ povznesen nade všechny všední starosti a světské zájmy A co mu dá toho vzletu? Panická čistota. Jestli-že ji má, pak žije ve světě, a přece není ze světa; stýká se s lidmi a je bratrem andělů . . . Panická čistota ho činí posvátným duši i tělem.«

Má vést
dokonalejší
život

38. Proto je celibát též zárukou a známkou vyššího života kněžského. Novák píše ¹⁴⁶⁾: »Jestliže církev si dobrovolného celibátu na výsost vážila a nad život manželský jej stavěla ¹⁴⁷⁾, především dvojí při tom vedena byla pohnutkou: že je panictví o sobě vyšší ctností a že jest zároveň i mocnějším spojencem cností jiných«. A Petazzi vykládá: ¹⁴⁸⁾ »Všechny květy svatosti kvetou vedle lilie čistoty . . . Z panické čistoty vzejdou všechny svaté myšlenky, obětavé úmysly, všechna hrdinná rozhodnutí. Čistota bude základem všech cností: pokora, mírnost, rozvážnost, obětavost, trpělivost i zápal horlivosti - slovem,

všechny cnosti kněžské vyklíčí v duši jeho zároveň s lilí čistoty. A všechny cnosti uvadnou, jestliže lilie čistoty v kněžském nitru uschne«.

39. Není proto divu, že katolický lid, lid opravdu katolicky žijící, nejen že uznává oprávněnost celibátního zákona¹⁴⁹), nýbrž zřejmě jej vyžaduje. »Katolíku«, tak píše Stockums, »jenž katolicky dovede myslet a cítit, je spojení kněžství a celibátu něco tak samozřejmého a přirozeného, že si to jinak sotva dovede představit. Katolický lid chce mít kněze bez manželství, chce jen od takových být řízen. Žádá, veden správným instiktem, aby duchovní, i když sám z lidu vyrostl a tělem i krví v lidu je vkořeněn, přece jen, jako muž Boží a viditelný zástupce vyššího, nadpřirozeného světa, stál vysoko nad širou masou a zcela odumřel smyslové přirozenosti. . . .chce jen z čistých panenských rukou přijímati božské milosti, chce slova spásy, zejména povzbuzení k mravní ctnosti a k čistému způsobu života jen od takových poslouchati, kdož sami stojí nad denními všednostmi a dávají Bohu posvěcenou čistotu a příklad mravného života. Ne provdanému, nýbrž bez ženy a rodiny žijícímu knězi věnuje, zejména ve svátosti pokání, svou neomezenou důvěru, jak zřejmě to dosvědčují dějiny ušní zpovědi«.¹⁵⁰)

Katolický
lid celibát
žádá

40. Při udílení tonsury vlastní úkon stříhání vlasů je provázen slovy¹⁵¹): »Pán je můj dědičný podíl a kalich.« Klerik si musí uvědomit, že dalšími stupni svěcení, vedoucími k oltáři, se má vždy víc a více připravovat k onomu slavnost-

Dominus
pars
haereditatis
meae

nímu prohlášení, jímž se při subdiakonátu, dia-
konátu a presbyterátu vždy závazněji zřiká zej-
ména práva na manželství a rodinu, aby se mohl
tím pilněji a výlučněji věnovat Bohu, Kristu a
církvi.¹⁵²⁾ Výlučně Bohu je zasvěcen, výlučně
Bohu má sloužit, to je možné jen knězi celibát
zachovávajícímu. Kněz má jako dobrý pastýř
i život svůj položit za ovce své. Nesmí je opu-
stiti ani uprostřed litice válečné, ani v době vše-
obecné nákazy. Byl by schopen takové heroické
oběti, kdyby měl rodinu, ženu a děti?¹⁵³⁾ »Sta-
rosti o rodinu by vyčerpaly největší díl jeho
sil«, praví Petazzi¹⁵⁴⁾, a dodává: »Aby ji co nej-
lépe hmotně zaopatřil, byl by v neustálém po-
kušení i v posvátných úkonech hledati zdroj
výdělků pro svou rodinu«. ¹⁵⁵⁾

Nezávislost
církve

41. Kanonista Georg Philips poukazuje též na
hierarchický důvod celibátu kněžského, jenž
spočívá v nezbytné nezávislosti církve od růz-
ných zevnějších vlivů.¹⁵⁶⁾ Stačí jen upozorniti
na tak mnohé zlo, jež zavinil nepotismus,¹⁵⁷⁾
abychom pochopili důležitost tvrzení téhož au-
tora: »I když církev ve všech dobách musela
bojovati proti nepotismu, neboť jen až příliš
často dávali přednost i biskupové při udílení du-
chovních míst svým synovcům a jiným příbuz-
ným, přec není pouto, jež je k těmto váže, nikdy
tak vnitřní, jako kdyby sami syny měli, aneb
by jim dcery zetě přivedly«. ¹⁵⁸⁾

¹⁵⁶⁾ Srv. Novák, Problémy, str. 113 a nn. kapit. »Re-
forma«, zejména str. 123 a nn.

¹⁵⁷⁾ Srv. Doležal, uv. sp. str. 56 a nn. — Maně při-

padá tu srovnání s bojem o celibát učitelek. Socialisace a laicisace veřejného života zavinily i nepochopení významu celibátu žen pro povolání učitelské. Je třeba dobře si uvědomit, že i když se dívka necítí povolána k životu manželskému, nenásleduje z toho, že by byla povolána pro klášter. Jsou tedy ženy povolané k panenství, a to k panenství ve světě. Jistě že dívky, které Bůh povolává k učitelství, budou z této skupiny povolaných k panenství ve světě, nebo učitelkou plně se uplatní jen žena svobodná. Srv. P. Štork, Soustavné vedení duší. II. Vedení mládeže, str. 14 a nn.

¹³⁸⁾ Acta Ap. Sedis roč. XII. (1920) str. 33. Srv. i podobnou odpověď primasu uherskému Czernochovi z 12. března 1919 (A. A. S. XI. (1919) str. 122) a konsistorní alokuci téhož papeže 16. prosince 1920 (A. A. S. XII. (1920) str. 585). Je též zajímavé, co řekli v Římě deputaci »Jednoty«, když v r. 1919 předložila požadavek zdobrovolného celibátu. Kardinál Gaspari o celibátu pravil: »Zatím je třeba být klidným.« A sv. Otec na poznámku, že nebude dorostu kněžského, když se reformy nepovolí, odpověděl, že je lépe málo kněží, ale dobrých. Srv. Doležal, uv. sp. str. 65.

¹³⁹⁾ Charakteristické je to, co řekl o zákazu kodexu vzhledem k celibátu Bohumil Zahradník-Brodský na veřejné schůzi členů Jednoty 23. ledna 1919: »Nemám chuti věřit, že by tento Codex něčí svědomí vážně polekal. Je sice překážkou, ale u takových překážek se bystřina nových ideí nezastaví. Zakončuji referát o tomto bodu tím, že pravím: jednejte rychle.« (Doležal, u. sp. str. 59). — Nelze se divit, že duchovenstvo, které mělo takového předáka, odpadlo.

¹⁴⁰⁾ Encyklika o katol. kněžství, str. 6, č. 8. a 9. a nn. až ke str. 17.

¹⁴¹⁾ Encyklika uv. str. 24, č. 51., kde pokračuje: »Zdaž není na výsost vhodné, aby vedl podle sil svých nebeský život ten, kdo zastává úkol, jenž jaksi vyniká nad úřad nebeských duchů, kteří »stojí před Pánem?«

¹⁴²⁾ Petazzi, uv. sp. str. 11. a nn. I. rozjímání. Kněžství vyžaduje panickou čistotu.

¹⁴³⁾ Petazzi uv. sp. str. 13.

¹⁴⁴⁾ Petazzi, str. 13. Srv. i rozjímání II. str. 16 a nn., kde autor krásně rozvádí vznešený vztah mezi knězem-panicem a Pannou Marií.

¹⁴⁵⁾ Encyklika uv. str. 24. č. 51: »Zda se nemá zcela odpoutati od pozemských věcí (srv. tamtéž str. 25, č. 54) a zda nemá »v nebi obcování míti ten, jenž cele má býti v tom, co jest Páně?« Kněz má tak pečlivě a nepřetržitě směřovati k věčné spáse lidí, že je až podle svých možností pokračovatelem v božském díle Vykupitelově ...«

¹⁴⁶⁾ Problémy, str. 196.

¹⁴⁷⁾ Tím ovšem není řečeno, že by manželství zavrhovala. Vždyť je pro ni manželství svátostí. Velmi krásně to vyjadřuje Novák, Problémy, str. 198: »Nelžete a nerouhejte se. Nikdy církev neučila, že manželství je něčím nízkým, hříšným, mrzkým ... Ale, že vedle rodiny, společného, velkého a všem potřebného přibytku lidstva, postavila pro některé malou kapličku celibátu, aby byla sídlem vyššího světla a tepla, a někdy tichým útlukem duší toužících po Bohu a věčnosti, bylo její povolání od Krista. A že tu kapličku za světější považovala a považuje než přibytěk světský, to bylo její povinností, nechtěla-li se státi zrádkyní čistého ducha Kristova.«

¹⁴⁸⁾ Petazzi, uv. sp. str. 33/34.

¹⁴⁹⁾ Jen vlažní katolíci »matrikoví« tvrdí, že celibát kněžský je něčím nelidským, co vyřazuje kněze z řady ostatních. »Prý odcizuje celibát křesťanskému lidu kněze.« Tuto námitku krásně vyvrací Novák, Problémy, str. 298. Srv. román: Julius Barbey d'Aurevilly »Ženatý kněz«, Praha, Kuncíř.

¹⁵⁰⁾ Stockums, uv. sp. str. 240 a nn. Srv. též Novák, Problémy, str. 206 a nn. o stavovské a dogmatické stránce kněžského celibátu.

¹⁵¹⁾ Žalm 15, v. 5.

¹⁵²⁾ Patazzi, uv. sp. str. 27.

¹⁵³⁾ Petazzi, uv. sp. str. 24 v pozn. uvádí, že v roce 1870 odmítli v Německu evangeličtí duchovní poskytovat poslední útechu umírajícím zajatcům zachváceným nakažlivou nemocí, a evangelický pastor Vinet prý prohlásil, že by se velmi klamal, kdo by zájmům duchovního úřadu dával přednost před zájmy své rodiny. Nejdříve prý je rodina, pak prý duchovní řád. Kdyby prý to bylo obráceně, pak by prý bylo lépe neženíti se. — Prohlášení toto platí víc než řada jiných důvodů. — Podobně na str. 25 v pozn. uvádí též Petazzi, že podle vypravování jednoho anglikánského konvertity apoštolát protestantských misionářů v Číně je častokráte v nejlepším přerušen, poněvadž misionář dostane zprávu, že zdravotní stav jeho choti vyžaduje hned návratu domů, takže některé misionářské společnosti protestantské do misíí vysílají jen duchovní žijící v celibátu.

¹⁵⁴⁾ Petazzi, uv. sp. str. 24. Srv. sv. František Sal. Připravoval ke konverzi kalvinku. Denně několik hodin trpělivě vysvětloval a řešil námitky, jež mu činila proti katolickému náboženství. Po delší době uznala, že vše jí dobře vyložil a vyvrátil. »Na konec«, pravila, »mně zbývá ještě jedna námitka. Proč církev katolická zavazuje kněze doživotním celibátem?« — »Madame,« odpověděl sv. František, »myslíte, že bych mohl vám tolik hodin věnovati, kdybych byl vázán na rodinu?«

¹⁵⁵⁾ Petazzi, uv. sp. str. 24. Encykl. o kněžství, str. 24, č. 51: »... zda není vhodné, aby jeho duch nebyl zatížen starostmi o vlastní rodinu, které by zabraly a j i n a m odvěkly velkou část jeho činnosti?« Srv. Novák, Pohledy, str. 309 a nn.

¹⁵⁶⁾ Wetzer a Weltes Kirchenlexikon, Herder, 1884, str. 586, heslo Cölibat. Srv. Stockums, uv. sp. str. 243/244, č. 2.

¹⁵⁷⁾ Srv. jaké zlo natropil nepotismus i na stolci papežském, na př. za Sixta IV. (1471—1484), srv. Pastor, Geschichte der Päpste, II, 451 a nn., anebo za Alexandra VI. (1492—1503), srv. Pastor III., str. 289 a nn.

¹⁵⁸⁾ Kirchenlexikon, Wetzer a Welte's, uv. heslo, str. 586.

42. Petazzi píše:¹⁶⁰⁾ »Sv. Tomáš z Villanovy shrnul v kratinkou, ale pádnou větu vše, co církev svatá vždy hlásala a co zkušenost potvrzovala o kněžské čistotě: »Sacerdos, qui non est sanctus, nihil est.« Nemohl nikdo mocněji vystihnouti, jak je panická čistota téměř základní součástí kněžství a jeho svatosti.« A jinde praví:¹⁶¹⁾ »U katolického kněze nelze odlišovati život privátní a život na veřejnosti. Jest prost všech světských starostí — věčně. Jest ozdoben odleskem božství — věčně, Jest obdařen autoritou posvátného půvabu — věčně, Jest knězem — věčně, knězem podle řádu Melchisedechova, o němž Písmo sv. zamlčuje všechny rodinné a pokrevní vztahy, »sine patre, sine matre, sine genealogia,« jakoby byl něčím, co patřilo více nebi než zemi, více Bohu než lidem.« Slova ta však platí jen o knězi, jenž plní věrně povinnosti zákona celibátního.

43. Takový kněz také jedině dovede být všestranně obětavý. »Kněz je lékař,« píše Petazzi,¹⁶²⁾ »který musí býti pohotově léčiti každou duchovní nemoc a uzdravovati každou ránu. Kněz je obhájce, jenž musí býti vždy pohotově mluvit ve prospěch duší k Ježíši, a k duším ve prospěch Ježíšův. Kněz je soudce, jenž vždy a všude musí býti pohotově zasednouti na stolic spravedlnosti a milosrdenství. Kněz je otec, který musí vždy býti pohotově obejmouti do náručí slabého, zbědovaného, provinilého syna.

Celibátem
je kněz
knězem

Celibát
umožňuje
všestrannou
obětavost

Kněz je pastýř, který musí vždy býti pohotově hledati ovečku. Kněz je přítel, který musí vždy býti pohotově do svého srdce ukrýti nejdůvěrnější svěřená tajemství, utajované strasti a dlouho potlačované slzy. Kněz je vším, a musí býti vždy pohotově zachrániti všechny. J e n o m panická čistota, která ho činí podobným andělu, dá mu tuto v š e s t r a n n o u o b ě t a v o s t a ochotu býti všem k službám, pro všechny míti dech života nadpřirozeného a všem přinášeti Ježíše, jenž jest, »vita cordium«.

Celibát
dělá kněze
pravým
apoštolem

44. Takový kněz je též pravým apoštolem. »Můj Spasiteli,« volá Petazzi,¹⁶³⁾ »všechny druhy apoštolské činnosti vyžadují andělské čistoty u kněze. Tvůj kněz musí býti andělsky čistý, má-li pečovati o útlé děti a chrániti jejich nevinnost. Musí býti andělsky čistý, když úkryt svého srdce otvírá slzám a strastem sklíčených duší, které od kněze chtějí si odnésti nikoliv jen prázdné slovo lidské soustrasti, nýbrž vzpruhu andělské útěchy. Musí býti andělsky čistý, aby mohl osvítiti ty, kdož jsou v temnotách a utvrditi ty, kdož jsou v trapných pochybnostech. Musí býti andělsky čistý, když má hojiti hnílobu duše a zůstatí sám nedotčen — bez poskvrnění. Musí býti andělsky čistý, aby v duších i nejodpornějších našel utajené stopy krásy a posvěcení tvou krví nejsvětější. Musí býti andělsky čistý, když žehná svazku dvou lidských srdcí, jejichž přirozená láska, jsouc posvěcena, stává se výrazem tvé velké lásky k Církvi, tvé nevěstě. Musí býti andělsky čistý, aby ve svém

okolí vypěstil lilie-duše, jež jednou budou nejkrásnější ozdobou tvých svatostánků. Musí být andělsky čistý u lože nemocných při posledním jejich smrtelném zápase a bez ohledu na nebezpečí, jemuž svůj život snad vystavuje ...»

45. Celibát však není prázdným mysticismem, jenž by jako jiné pouhé formality neznamenal nic pro osobnost kněze. Petazzi praví:¹⁶⁴⁾ »Jestliže mysticismem rozumí se každá myšlenka, která se povznáší nad pudem tělesnosti — ó, ano — pak důvody kněžského panictví jsou mysticismus. Jest to svatý mysticismus, poněvadž prýští z nejsvětější Svátosti oltářní, jež je mysterium fidei, tajemství víry ... Jestliže však — mysticismem se nazývá něco, co ve skutečnosti neexistuje, nýbrž je jenom výplodem obrazotvornosti, pak není nic tak pochybné, jako jmenovati mysticismem i odůvodnění pro kněžské panictví, neboť důvody kněžské panické čistoty spočívají na pravdách věroučných, jež jsou neméně skutečné, jako vznešené.«¹⁶⁵⁾

Celibát
není
prázdným
mysticismem

46. Celibát nemožno zaměňovati se staromládenectvím. Novák píše:¹⁶⁶⁾ »Mezi celibátem, jak církev jej zná a svým vyvoleným předpisuje, a mezi celibátem »starých mládenců«, jak v jistých světských kruzích pořád více počíná zavládati, jest propast, i co do cíle i co do způsobu zachovávání. Celibát v běžném smyslu světa zná jeden zákon, a ten je všeho životního obsahu prázdný, čistě negativní: vyhýbej se legitimnímu manželství. Avšak celibát církevní vychází od ctnosti pozitivní, tak bohaté na vznešené

Celibát
světa
a církve

motivy, na velkolepé životní úkoly, jak jest bohata čistota Bohu posvěcená. Smysl celibátu církevního jest: buď dokonale čistým, abys mohl býti dokonale božím. Celibát světský spokojuje se legálním povrchem a nevylučuje nikterak možnosti nitra skrz naskrz vášněmi prožraného. Celibát ve smyslu církve zabírá celého člověka, na venek i do vnitř ... Vztahuje se nejen na skutky veřejné, nýbrž i na ty, jichž svědkem jediným je Bůh, nejen na obcování před světem, nýbrž i na konání ve svatyni srdce, až do poslední myšlenky, až do nejtajnější touhy ... Ano právě tato skrytá Bohu jediné známá ctnost jest církevního celibátu předpokladem, jest přímo jeho d u š í. Světský celibát, pokud jest dobrovolně hledaným, jest vstupenkou, branou do krajů sobectví, pohodlností, ne-li tajných hříchů. Celibát církve je vchodem k sebezapírání, posvěcení, nejvyššího hrdinství, jehož schopna jest slabá přirozenost lidská. Celibát světa jest vlastně unikání vyšší povinnosti k sobě a k lidstvu.¹⁶⁷⁾ Celibát podle názoru církve jest povinnost vynesená až skoro na stupeň heroismu.«¹⁶⁸⁾

V celibátu
zakročili

47. Ovšem Novák v bystrém postřehu dobře poznamenává:¹⁶⁹⁾ »Kdo se zde (v otázce pohlavní) osvědčil hrdinou, sotva jinde sketsky si bude počínati. Kdo zde byl na hlavu poražen, sotva ještě jinde k plnému se rozvine životu. Ale kdo ty problémy řešil jednostranně, zakrněle, maličerně, o tom jest se obávati, aby si z toho neodnesl směr životní j e d n o s t r a n n ý, maličerný, nemorální a plného člověka nehodný. A

řešení otázky celibátní s hlediska čistě negativního, jako pouhé¹⁷⁰⁾ protivy pohlavního pudu, jest řešení jednostranné, neodpovídající pravdě ani plné přirozenosti lidské. Snad i tím se i vysvětluje, že mezi kněžími, a i mezi kněžími pohlavně bezúhonnými nalézt tak »čistě vyvinuté« smutné příklady abnormálních přímo sklonů a náchylností k labužnictví, k ješitnosti, panovačnosti, k lenosti a především k oné pověstné hnusné kněžské lakotě a hrabivosti — —. »Staří mládenci« se všemi odpornými stránkami staromládeneckého egoismu, zakrnění, špatného humoru, s onou duševní zkamenělostí,¹⁷¹⁾ s malicherným mamonářstvím ... ale nikoliv kněží, jak církve svatá si je přeje míti, jak jí slouží ke cti, jak by se dalo očekávat po životě tak bohatém nejen na oběti, ale i na příležitosti všeho dobrého, vznešeného, nebeského. Zachovali celibát, ale k vyšší ideji, k jeho vlastnímu cíli se nepovznegli. Nevzdělali svým celibátem vinici Páně, na niž je postavila církev, ale snad jen zpustošili.«

48. Naproti tomu celibát plně chápaný a zachovávaný vtiskuje zvláštní ráz celé osobnosti kněze věrného. Montalambert¹⁷²⁾ krásně praví: »Život zasvěcený Bohu ... vlévá do srdce pravého kněze ... zdroje rozumného soucitu, nekonečné něhy, sladkosti nezměkčilé, trpělivosti neumdlévající ... dává darem nevyličitelný půvab dítěte s jeho nevinnou a líbeznou čistotou. A dojatý zrak pozoruje v jejich tvářích onu prostou krásu, onu přívětivou sílu, jež jsou nejkrás-

Zvláštní
ráz
osobnosti
kněze
věrného

nější ozdobou lidí ctnostných a geniálních.«¹⁷³⁾

Nemohu lépe končit tuto přehlednou kapitolu než vystižnými slovy Tomáše Kempenského: »Ó jak vznešený, a ctihodný jest úřad kněží, jimž popráno jest, aby Pána Božské velebnosti slovy svatými posvěcovali, rty svými velebili, v rukou Ho drželi, svými ústy požívali a jiným podávali. Ó jak čisté mají býti ruce ty, jak čistá ústa, jak svaté tělo, jak neposkvrněné má býti srdce kněze, k němuž tak často Původce čistoty vchází. Z úst kněze nemá vycházeti leč slovo svaté, počestné a prospěšné, když tak často přijímá svátost Kristovu. Oči jeho tak často na tělo Kristovo patřící, buďtež prosté a cudné, ruce buďtež čisté a k nebi pozdvižené v modlitbě, neboť tak často dotýkají se Stvořitele nebes a země. Kněžím platí obzvláště, co velí Zákon: »Svatí buďtež, neboť já svatý jsem, Hospodin Bůh váš.«¹⁷⁴⁾

¹⁵⁹⁾ Nebudiž ve zlé vykládáno, že jsem v této kapitole nahromadil tolik citátů. Je tato kapitola spíše přehlednou rekapitulací dříve řečeného a uvedené citáty případně vystihují předchozí myšlenky i vývody.

¹⁶⁰⁾ Uv. sp. str. 32.

¹⁶¹⁾ Str. 28.

¹⁶²⁾ Str. 29.

¹⁶³⁾ Str. 38.

¹⁶⁴⁾ Str. 41.

¹⁶⁵⁾ Srv. Petazzi, str. 53.

¹⁶⁶⁾ Novák, Problémy, str. 194.

¹⁶⁷⁾ I Novák píše v poznámce na str. 194: »Nemluví tuto o výjimkách, když na př. učenec, lékař zůstává svobodným, aby se cele věnoval vědě, službě bližního. Takový ideální celibát má cosi společného

s celibátem kněžským, církevním.« Srv. též Chalupný, uv. sp. str. 201, 127, 128, 129 citát zde na str. 45, č. 32. Surbled v uv. sp. mluví o celibátu též ve smyslu pohlavní zdrženlivosti mladých před uzavřením sňatku (srv. str. 30 a nn) a následkem toho volá jednak: »Trotz Spott und Schimpf, die es erntet angesichts der triumphierenden Gottlosigkeit und der lockeren Sitten unserer Zeit, verteidigt es klar und deutlich die Einrichtung der Ehe und ehrt menschliche Würde« (str. 47). Upozorňuje však zároveň důtklivě, že se vyskytuje i »falsches Cölibat« (str. 25 a nn.)

¹⁶⁸⁾ Novák pokračuje (str. 195): »Mně vždycky bylo, jako kdyby mne někdo blátem pokálel, kdykoliv jsem byl — i jen žertem — nazván »starým mládencem«. Nikoliv, věčný život v nejkrásnějším smyslu, věčné mládí« (— maně připadá mi zde prosba denně u oltáře opakovaná: ad Deum, qui laetificat juventutem meam, již denně kněz i zestárlý opakuje na stupních oltáře —) »jest údělem, jest vnitřním vědomím těch, kdož celou duší pro Krista postavili se pod prapor doživotního církevního panictví.« (Srv. i str. 278.) A v »Pohledech, str. 350 píše: »Proč zakrňují tak často t. zv. staré panny a staří mládenci, stávající se lidu na posměch, sobě na obtíž? Zdali ne proto, že při všech výhodách tělesných a duševních, jimiž nezřídka jsou obklopeni, jednoho se jim nedostává, ať vlastní vinou, ať bez ní — vážného zaměstnání a přísné práce, jak určitý stav je ukládá? Tytéž panny na venkově do tuhých povinností jsouce zapřaženy nebo po klášteřích Bohu a bližnímu se obětující, jak docela jiným žijí životem.«

¹⁶⁹⁾ Str. 291 Problémy.

¹⁷⁰⁾ Srv. zde str. č. 9 a č. 31 pozn. 119 až 123.

¹⁷¹⁾ Srv. Novák, Pohledy, str. 353, odstav. Zkamenělina. 354.

¹⁷²⁾ Podle Petazziho, uv. sp. str. 30.

¹⁷³⁾ Srv. Stockums, uv. sp. str. 242, odstav. Die Lobredner der Virginität. — Bertram, uv. sp. str. 78 (po-

kud se týká bohoslovců připravujících se na svěcení) odstav. Vom lichten Buche des keuschen Lebens. — Srv. též krásné rozjímání VIII. Petazziho: Radosti kněžského panictví, str. 47 a nn., v němž rozvádí v 1. bodu myšlenku »kněz miláček Páně« rozbořem hymnu ambrosiánské liturgie na den sv. Jana, miláčka Páně, v 2. bodu líčí radosti z kněžského apoštolátu, ve 3. odůvodňuje, že radost kněze (panického) je pravá a skutečná.

¹⁷⁴⁾ Kniha IV., kap. 11. č.

REJSTRÍK OSOBNÍ A VĚCNÝ.

Aetas canonica svěcenců 7, č. 2

Adler 23, č. 20

Admonice podjáhnu 9, p. 4

Alberti 38, p. 73

Alexandr II. 36, č. 24 — III.

36, č. 25 — VI. 59, p. 157

Alfons sv. 17, p. 33

Ambrož sv. 39, p. 78

Augustin sv. 14, č. 11 — 15,

č. 11 — 15, p. 11 — 39, p.

78 — 41, p. 90

Babák Dr. 28, p. 55

Baglioni 50, p. 115

Barbey d'Aurevilly 58, p. 149

Bartmann 17, p. 30

Beethoven 52, p. 129

Benedikt VIII. 36, č. 24. —

XV. 53, č. 35

Beneš Dr. Jaroslav 49, p. 110

Benkert 30, p. 63

Bertram 17, p. 25. — 67,
p. 173

bestialita 30, p. 62

Böhmel 27, p. 51

Brodský-Zahradník 50, p. 120

Canon CJC 124 16, p. 16 —

132 16, p. 16 ,17. — 37, č. 26

133 37, č. 26 — 134 41, p. 90

188 16, p. 15 — 214 42, p. 95

971 9, p. 7 — 974 8, p. 2

995 9, p. 4 —

1072 16, p. 15, 37, č. 26

1993 až 1998 42, p. 95 —

2176 až 2181 37, č. 26

2357 31, p. 65 a 67

2359 31, p. 65, — 37, č. 26

2388 16, p. 15. — 37, č. 26

Cathrein 48, p. 98

Celibát — Biblické zdůvod-

nění 13, č. 8) — definice slov-

ní (16, p. 14) — dobrovol-

nost (7, č. 3) — důstojnost

kněžství (53, č. 36) — dušev-

ní ochuzení (45, č. 31) — idea

(11—18) — katolický lid (55,

č. 39) — a kněz — »alter

Christus« (54, č. 37) — apo-

štolem (62, č. 44) — jeho do-

konalejší život (54, č. 38) —

kněz knězem (61, č. 42) — je-

ho obětavost — jeho osob-

nost (61, č. 43) — (61—68) —

věrný (65, č. 48) — mysti-

cismus (63, č. 45) — negativ-

ní stránka (12, č. 7) — ne-

možný? (46, č. 33) — a nezá-

vislost církve (56, č. 41) —

a panictví (14, č. 11) — jeho

podstata (12, č. 7) — a po-

hlaví (20, č. 15) — a povolá-

ání (7, č. 1) — pokrytectvím?

(47, č. 34) — protipřirozený?

(43, č. 29) — protisociální?

(45, č. 32) — jeho pozitivní

stránka (13, č. 9, — 45, č. 31)

- a sexuální (19—31) - jeho

smysl (14, č. 10) — světský

(63, č. 46) — škodlivý zdra-

ví? (44, č. 30) — jeho zacho-

vávání (43—59) — zakrnělí

(64, 47) — zdraví škodlivý?

(44, č. 30) — zlem? (43, č. 28)

Celibátní zákon východní

církve (33, č. 21) — západní

(33—42): prvotní (33, č. 22)

— století III. (34, č. 23) —

století další (35, č. 24) — ne-

změnitelnost jeho (53, č. 35).

Czernoch (57, p. 138)

Černocký (25, p. 46)

Černý (50, p. 121)

Denkschrift bádenský 40, p. 84

depopulace 46, č. 32

detumescence 20, č. 15

Dillesberger 16, p. 20

Dillsgron 17, p. 33

Dobrovský 52, p. 129

Doležal 50, p. 120

Dominus pars haereditatis

meae 55, č. 40

- donjuanství 29, p. 62
důstojnost lidská 12, č. 6
dvojí zákon 11, č. 4
- Efrém** sv. 38, p. 70
elvirská synoda 40, p. 85
Epiphanius s. 38, p. 70 —
53, č. 36
eros, sexus, láska 20, č. 14
estetismus 20, č. 14
Eusebius 41, p. 90
evangeličtí duchovní 59, p. 153
exhibitionismus 29, p. 62
- Fantasie a sexuální** 21, č. 17
feminilní rysy 31, p. 63
fetišismus 30, p. 62
František Sal. sv. 50, p. 121
— 59, p. 154
Freud 49, p. 110
frotteurství 29, p. 62
- Gasparri** 57, p. 138
genialita a sexuální 30,
p. 63
- Habán** 23, p. 39
Hardouin 41, p. 85
Haškovec 31, p. 67
Hefe 41, p. 89
Hellwig 29, p. 57
Heveroch 28, p. 55
Hilarius st. 39, p. 78
Hirschfeld 30, p. 63
homosexualita 23, č. 20—30,
p. 62
Houtin 51, p. 121
Huber 50, p. 121
Hynie 24, p. 40
hypergenitalismus 30, p. 62
hyperhedonismus 30, p. 62
hypersexualismus 30, p. 62
hypogenitalismus 30, p. 62
hypohedonismus 30, p. 62
- Chalupný** 21, č. 15
Charakter a sexuální 22,
č. 19
Chura 51, p. 126
- Innocenc II** — 36, č. 25
- Jan, sv. ev. 13, č. 9
Jan Zlat. sv. 38, p. 70
Jeronym sv. 14, č. 11—39,
p. 78
Justinián II. 38, p. 73
- Kadlec** 31, p. 66
Kachník 29, p. 60
Kalixt II. 36, č. 25
Kant 52, p. 129
Kartago, synoda 35, č. 24
klerogamie 36, č. 25
Kolnai 25 p. 47
kontrektace 20, č. 15
Kordač 53, č. 35
- Lagersberg** 31, p. 64
láska lesbická 30, p. 62
láska, sexus, eros 20, č. 14
Lateránský sněm 1. 36, č. 25
Lateránský sněm 2. 36, č. 25
lesbická láska 30, p. 62
Lev I. sv. 12, č. 6 — 36, č.
24, — 41, p. 85 a 88
Lev IV. sv. 36, č. 25
Lexikon der Pädagogie 23,
p. 38
lidská důstojnost 12, č. 6
- Masochismus** 29, p. 62
melancholici a sexualismus
29, p. 58
Melka 30, p. 62
Marselli 50, p. 114
Mikuláš II. 36, č. 24
Montalambert 65, č. 48
Möhler 40, p. 84
Müller 50, p. 121
- Narcismus** 30, p. 62
Nodlin 49, p. 109 — 50 p. 116
Novák F. X. 8, p. 3 — 67,
p. 171
nudismus 29, p. 62
- Orléanská synoda** 36, č. 25
»Osten těla« 15, p. 11
- Papica** 28, p. 51
Pastor 59, p. 157
päderastie 23, č. 20 — 30,
p. 62
pedofilie 30, p. 62

- Pejška 16, p. 17
 Pende 25, p. 45
 Perraud 51, p. 121
 perversiones in actu
 23, č. 20 — 29, p. 62
 perversiones in objecto
 23, č. 20, — 30, p. 62
 Petazzi 49, p. 114
 Phillips 42, p. 91. — 56, č. 41
 Plato 31, p. 64
 platonická láska 23, č. 20
 Plešingrová 50, p. 120
 Pisa, synoda 36, č. 25
 Pius X. 53, č. 35
 Pius XI. 8, č. 3 (9, p. 6) —
 14 č. 11
 pohlaví a sexuální 20, č. 15
 pohlavní pud 19, č. 12 —
 30, p. 62 — 43, č. 29
 pohlavní žlázy (sekrece) 24,
 p. 40
 pohlavní život 24, p. 40
 povolání 7, č. 1
 pražská synoda 42, p. 94
 psychoanalytikové 44, č. 30
 pud pohlavní 19, č. 12 —
 30, p. 62 — 43, č. 29
Rekonciliace kleslých 42, p. 95
 Ries 49, p. 104
 Rivista del clero 49, p. 114
Řehoř Vel. 36, č. 24 — 41,
 p. 85 a 88
Řehoř VI. 36, č. 24
Řehoř VII. 36, č. 24
Sadismus 29, p. 62
 Scremin 49, p. 114
 sekrece pohlav. žláz 24, p. 40
 Sergius 38, p. 73
 sexuální úchytky 29, p. 62
 sexuální zvrácenosti 23, č. 20
 sexuální život 19, č. 13
 sexualita a fantazie 21, č. 17
 sexualita a charakter 22,
 č. 19
 sexualita a pohlaví 20, č. 15
 sexualita a temperament
 22, č. 18
 sexus, eros, láska 20, č. 14
 Scharnagl 17, p. 28.
 Sixtus IV. 59, p. 157
 slídičství sexuální 29, p. 62
 sněm v Kartagu 35, č. 24
 sněm lateránský 1. 36, č. 25
 sněm lateránský 2. 36, č. 25
 sněm tridentský 37, č. 25
 Sollier 28, p. 52
 sodomia imperfecta 30, p. 62
 sodomia perfecta 30, p. 62
 Sticker 26, p. 49
 Stockums 8, p. 1
 Stork 9, p. 3. — 57, p. 137
 Stöhr 30, p. 62
 stud 21 č. 16
 Surbled - Wilke 28, p. 52
 svatokrádež 12, č. 7
 Sýkora 16, p. 11
 synoda v Elviře 40, p. 85
 synoda orleánská 36, č. 25
 synoda v Pise 36, č. 25
 synoda pražská 42, p. 94
 synoda toletánská VIII. a IX.
 36, č. 24
 synoda trullská II. 33, č. 21
 38, p. 71
Štěpán IX. 36, č. 24
Temperament a sexualita
 22, č. 18
 Teorie slibu 37, č. 27
 Teorie zákona 38, č. 27
 toletánská synoda VIII. a
 IX. 36, č. 24
 Tomáš sv. Akv. 23, p. 36 —
 26, p. 49 — 49, p. 105
 Tomáš Kempens. 51, p. 122 —
 66, č. 48
 Tomáš z Villanovy sv. 61,
 č. 42
 Tomáško 49, p. 114
 tonsura 55, č. 40
 transvestitismus 30, p. 62
 trest za homosexualitu
 23, č. 20 — 31, p. 65 a 64
 tribadismus 30, p. 62
 tridentský sněm 37, č. 25

- trullská II. synoda 33, č. 21
— 38, p. 71
- Úchylky sexuální 29, p. 62
- Vašek 9 ,p. 6
Vejvodová 27, p. 51
vita canonica 36, č. 24
voyeurismus 29, p. 62
- Weber Mina 24, p. 41, — 50,
p. 121
- Weininger 20, č. 15 — 25,
p. 47
Wernz 40, p. 81
Wilke - Surbled 28, p. 52
Wulf 50, p. 115
- Zahradník-Brodský 50, p. 120
zdrženlivost 11, č. 5
zoofilie 30, p. 62
zvrácenosti sexuální 23, č. 20
»Ženatý kněz« 58, p. 149

Citáty z Písma sv.

- Genesis I, 27, 28, 31, 23, p. 36
a 37
I, 31 26, p. 49
II, 18, 20—25, 23, p. 36 a 37
- Jan 1 list 2, 7, 16, p. 24
1 list 2, 16, 21, č. 17
1 list 3, 10—23, 16, p. 24
1 list 4 ,7, 16, p. 24
- I. Král 21, 5, 41, p. 85
- Mat. 19, 11, 40, p. 80
19, 11—12, 7
19, 12, 16, p. 18 a 20, 39, p. 80
- Pavel Efes 5, 27, 17, p. 26
Gal. 5, 24, 16, p. 12
I. Kor. 7, 7, 16, p. 21 a 22
— 39, p. 80
I. Kor. 7, 25, 16, p. 23
I. Kor. 7, 32—33, 17, p. 28
— 39, p. 80
I. Kor. 13, 13, č. 9
II. Kor. 12, 7—10, 15, p. 11
Řím 7, 21—25, 15, p. 8
I. Tim. 3, 2, 41, p. 85
I. Tim 3, 12, 41, p. 85
Tit 1, 6, 41, p. 85
Žalm 15, 5, 58, p. 151
-

OBSAH

Předmluva	6
Úvodem	7—10
1. Celibát a povolání. — 2. Aetas canonica svěcenců. — 3. Dobrovolnost celibátu.	
I. Idea kněžského celibátu	11—18
4. Dvojí zákon. — 5. Zdrženlivost. — 6. Lid- ská důstojnost. — 7. Podstata kněžského ce- libátu. — 8. Biblické zdůvodnění celibátu. — 9. Positivní stránka celibátu. — 10. Hlu- boký smysl celibátu. — 11. Celibát a panictví.	
II. Celibát a sexuální	19—31
12. Pohlavní pud. — 13. Sexuální život. — 14. Sexus, eros, láska. — 15. Sexuálnost a pohlaví. — 16. Stud. — 17. Sexuálnost a fan- tasie. — 18. Sexuálnost a temperament. — 19. Sexuálnost a charakter. — 20. Sexuální zvrácenosti.	
III. Celibátní zákon západní církve	33—42
21. Církev východní. — 22. Církev prvotní. — 23. Století III. — 24. Století další. — 25. Klerogamie trestána. — 26. Kodexové prá- vo. — 27. Teorie slibu.	
IV. Zachovávání kněžského celibátu	43—52
28. Celibát zlem? — 29. Proti přirozenosti? 30. Zdraví škodlivý? — 31. Duševní ochu- zení? — 32. Protisociální? — 33. Nemožný? — 34. Pokrytectvím?	

V. Význam zachovávání celibátu pro církev . 53—59

35. Nezměnitelnost zákona celibátního. —
36. Žádá ji důstojnost kněžství. — 37. Kněz
má být »alter Christus«. — 38. Má vést do-
konalejší život. — 39. Katolický lid celibát
žádá. — 40. Dominus pars haereditatis meae.
— 41. Nezávislost církve.

VI. Celibát a osobnost kněze 61—68

42. Celibátem je kněz knězem. — 43. Celibát
umožňuje všestrannou obětavost. — 44. Ce-
libát dělá kněze pravým apoštolem. — 45.
Celibát není prázdným mysticismem. — 46.
Celibát světa a církve. — 47. V celibátu
zakrnělí. — 48. Zvláštní ráz osobnosti kněze
věrného.

M O N S. T H. D R. J O S E F B E R A N
universitní profesor

O K N Ě Ž S K Ě M C E L I B Á T Ě

Vytiskla knihtiskárna Propaganda v Praze-Břevnově
pro nakladatelství Kropáč & Kucharský v Praze II

L. P. 1941